

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (wielka izba)
z dnia 14 grudnia 2005 r. *

W sprawie T-69/00

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA (FIAMM), z siedzibą
w Montecchio Maggiore (Włochy),

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies, Inc.
(FIAMM Technologies), z siedzibą w East Haven, Delaware (Stany Zjednoczone),

reprezentowane przez adwokatów I. Van Baela, A. Cevese oraz F. Di Gianniego,
z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

skarżące,

przeciwko

Radzie Unii Europejskiej, reprezentowanej przez G. Maganę, J. Hubera, F. Ruggeri
Laderchi oraz S. Marquardta, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: włoski.

i

Komisji Wspólnot Europejskich, początkowo reprezentowanej przez P. Kuijpera, L. Gussettiego, V. Di Bucciego, C. Browna oraz E. Righini, a następnie przez P. Kuijpera, L. Gussettiego, V. Di Bucciego oraz E. Righini, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

pozwani,

popierani przez

Królestwo Hiszpanii, początkowo reprezentowane przez R. Silvę de Lapuertę, a następnie przez E. Braquehaisa Conesę, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwenient,

mającej za przedmiot skargę o naprawienie szkody, która miała powstać w wyniku wprowadzenia przez Stany Zjednoczone Ameryki, na podstawie upoważnienia udzielonego przez Organ Rozstrzygania Sporów Światowej Organizacji Handlu (WTO), dodatkowego cła na przywóz produkowanych przez skarżące akumulatorów stacjonarnych w następstwie stwierdzenia niezgodności wspólnotowego reżimu przywozu bananów z układami, uzgodnieniami i porozumieniami załączonymi do porozumienia ustanawiającego WTO,

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (wielka izba),

w składzie: B. Vesterdorf, prezes, P. Lindh, J. Azizi, J. Pirrung, H. Legal, R. García-Valdecasas, V. Tiili, J.D. Cooke, A.W.H. Meij, M. Vilaras i N. Forwood, sędziowie,

sekretarz: H. Jung,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniach 11 marca 2003 r. i 26 maja 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

- ¹ W dniu 15 kwietnia 1994 r. Wspólnota podpisała Akt końcowy obejmujący rezultaty wielostronnych negocjacji handlowych w ramach Rundy Urugwajskiej, Porozumienie ustanawiające Światową Organizację Handlu (WTO) oraz wszystkie układy, uzgodnienia i porozumienia zawarte w załącznikach 1–4 do porozumienia ustanawiającego WTO (zwane dalej „porozumieniami WTO”).

2 W następstwie podpisania tego aktu Rada przyjęła decyzję 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotyczącą zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień, będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. L 336, str. 1).

3 Jak wynika z preambuły porozumienia ustanawiającego WTO, jego strony zamierzały przystąpić „do wzajemnych i wspólnie korzystnych przedsięwzięć zmierzających do znacznego obniżenia taryf celnych i innych barier w handlu oraz do usunięcia dyskryminacyjnego traktowania w międzynarodowych stosunkach handlowych”.

4 Artykuł II ust. 2 porozumienia ustanawiającego WTO stanowi:

„Porozumienia i związane z nimi instrumenty prawne zawarte w załącznikach 1, 2 i 3 (zwane dalej »Wielostronnymi porozumieniami handlowymi«) stanowią integralną część niniejszego porozumienia, wiążące dla wszystkich Członków”.

5 Artykuł XVI porozumienia ustanawiającego WTO, zatytułowany „Postanowienia różne”, stanowi w ust. 4:

„Każdy Członek zapewni zgodność swoich praw, przepisów i procedur administracyjnych z zobowiązaniami przewidzianymi w załączonych porozumieniach”.

- 6 Ponadto Uzgodnienie w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzygnięcie sporów (zwane dalej „uzgodnieniem”) stanowiące załącznik 2 do porozumienia ustanawiającego WTO stanowi w ostatnim zdaniu ust. 2 art. 3, zatytułowanym „Postanowienia ogólne”:

„Zalecenia i postanowienia DSB nie mogą zwiększyć ani zmniejszyć praw i zobowiązań ustalonych w porozumieniach wymienionych [porozumieniach WTO]”.

- 7 Zgodnie z art. 3 ust. 7 uzgodnienia:

„Przed wniesieniem sprawy Członek dokona oceny, czy postępowanie zgodne z tymi procedurami będzie owocne. Celem mechanizmu rozwiązywania sporów jest osiągnięcie pozytywnego rozwiązania sporu. Należy wyraźnie preferować rozwiązania wzajemnie akceptowalne dla stron sporu i zgodne z porozumieniami wymienionymi. Gdy nie można osiągnąć wzajemnie uzgodnionego rozwiązania, pierwszym zadaniem mechanizmu rozwiązywania sporów jest zwykle doprowadzenie do wycofania środków będących przyczyną sporu, jeśli zostaną one uznane za niezgodne z postanowieniami któregokolwiek z porozumień wymienionych. Rekompensata winna mieć zastosowanie jedynie wówczas, gdy natychmiastowe wycofanie środka jest niewykonalne i będzie tymczasowym rozwiązaniem do czasu wycofania środka niezgodnego z porozumieniem wymienionym. Rozwiązaniem ostatecznym, jakie niniejsze Uzgodnienie zapewnia Członkowi odwołującemu się do procedury rozstrzygnięcia sporów, jest możliwość zawieszenia stosowania koncesji lub wykonania innych zobowiązań wynikających z porozumień wymienionych, w sposób dyskryminacyjny, w stosunku do innego Członka, z zastrzeżeniem zatwierdzenia takich działań przez [Organ Rozstrzygnięcia Sporów]”.

- 8 Artykuł 7 uzgodnienia przewiduje, że zespoły orzekające dokonują ustaleń, które pomagają Organowi Rozstrzygania Sporów (zwanemu dalej „DSB”) w sformułowaniu zaleceń lub w wydaniu orzeczeń w kwestiach mu przedłożonych. Zgodnie z art. 12 ust. 7 uzgodnienia, gdy stronom sporu nie uda się osiągnąć wzajemnie zadowalającego rozwiązania, zespół orzekający przedstawia DSB w formie pisemnej swoje ustalenia.
- 9 Artykuł 17 uzgodnienia przewiduje powołanie przez DSB Stałego Organu Apelacyjnego właściwego do rozpoznawania odwołań od raportów zespołów orzekających.
- 10 Zgodnie z art. 19 uzgodnienia, jeśli zespół orzekający lub Organ Apelacyjny dojdą do wniosku, że postępowanie strony jest niezgodne z porozumieniem ustanawiającym WTO, zalecą zainteresowanemu członkowi doprowadzenie do jego zgodności z tym porozumieniem. Jako uzupełnienie zaleceń zespół orzekający lub Organ Apelacyjny mogą sformułować sugestie co do sposobu, w jaki członek może wdrożyć zalecenia.
- 11 Zgodnie z art. 21 ust. 1 uzgodnienia, zatytułowanym „Nadzór nad wykonaniem zaleceń i orzeczeń”, szybkie wykonanie zaleceń lub orzeczeń DSB ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia skutecznego rozstrzygnięcia sporów w interesie wszystkich członków.
- 12 Zgodnie z art. 21 ust. 3 uzgodnienia, jeśli nie jest możliwe ze względów praktycznych natychmiastowe wykonanie zaleceń i postanowień DSB, zainteresowanemu członkowi przyznany będzie w ramach wiążącego arbitrażu rozsądny okres na ich wykonanie.

- 13 Artykuł 21 ust. 5 uzgodnienia stanowi, że jeśli nie ma zgody co do istnienia lub zgodności z porozumieniem ustanawiającym WTO działań podjętych celem wykonania zaleceń i postanowień, spór taki zostaje rozstrzygnięty zgodnie z procedurą rozstrzygnięcia sporów ustanowioną na mocy uzgodnienia, przy odwołaniu się, jeżeli jest to możliwe, do pierwotnego zespołu orzekającego.
- 14 Zgodnie z art. 21 ust. 6 uzgodnienia, DSB sprawuje nadzór nad wykonaniem zaleceń i postanowień. Jeśli DSB nie zadecyduje inaczej, kwestia wykonania zaleceń i postanowień zostaje wpisana do porządku jego obrad po sześciu miesiącach od ustalenia rozsądnego terminu zgodnie z ust. 3 i pozostanie przedmiotem obrad DSB, aż do jej rozwiązania.
- 15 Artykuł 22 uzgodnienia, zatytułowany „Wyrównanie i zawieszenie koncesji”, stanowi:

„1. Wyrównanie i zawieszenie koncesji lub innych zobowiązań są tymczasowymi środkami dostępnymi w przypadku, gdy zalecenia lub postanowienia nie są wykonane w rozsądnym czasie. Jednakże ani wyrównanie, ani zawieszenie koncesji lub innych zobowiązań nie jest uważane za lepsze od pełnego wykonania zalecenia, aby doprowadzić środek do zgodności z porozumieniami wymienionymi. Przyznanie wyrównania jest dobrowolne i może nastąpić jedynie w sposób zgodny z porozumieniami wymienionymi.

2. Jeśli zainteresowany Członek nie doprowadzi środka uznanego za niezgodny z porozumieniami wymienionymi do zgodności z nimi lub w inny sposób nie zastosuje się do zaleceń i postanowień w rozsądnym czasie określonym zgodnie z ustępem 3 artykułu 21, taki Członek, na wniosek i nie później niż przed upływem

rozsądnego czasu, podejmie negocjacje z którąkolwiek stroną, która odwołała się do procedur rozstrzygnięcia sporów w celu osiągnięcia wzajemnie zadowolającego wyrównania. Jeśli nie uzgodniono zadowolającego wyrównania w ciągu 20 dni po upływie rozsądnego czasu, którąkolwiek stroną, która odwołała się do procedur rozstrzygnięcia sporów, może wnioskować o upoważnienie jej przez DSB do zawieszenia w stosunku do Członka, o którym mowa, koncesji lub innych zobowiązań wynikających z porozumień wymienionych.

3. Przy dokonywaniu wyboru koncesji lub innych zobowiązań, jakie mają być zawieszone, strona wnosząca skargę będzie stosować następujące zasady i procedury:

- (a) jest generalną zasadą, że strona skarżąca powinna najpierw zbadać możliwość zawieszenia koncesji i zobowiązań w zakresie tego samego sektora (sektorów), w obrębie którego zespół orzekający lub Organ Apelacyjny doszukał się zniweczenia lub naruszenia korzyści;

- (b) jeżeli strona uważa, że zawieszenie koncesji lub innych zobowiązań w stosunku do tego samego sektora jest niewykonalne lub nieskuteczne, może zbadać możliwości zawieszenia koncesji lub zobowiązań w stosunku do innych sektorów, na podstawie tego samego porozumienia;

- (c) jeżeli strona uważa, że zawieszenie koncesji lub innych zobowiązań w stosunku do innych sektorów na podstawie tego samego porozumienia jest niewykonalne lub nieskuteczne, a okoliczności są wystarczająco poważne, to może zbadać możliwość zawieszenia koncesji lub zobowiązań na podstawie innego porozumienia wymienionego;

[...]

4. Poziom zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań, dokonany na podstawie upoważnienia przez DSB, będzie odpowiedni do poziomu zniweczenia lub naruszenia korzyści.

[...]

6. Jeśli będzie miała miejsce sytuacja opisana w ustępie 2, wówczas DSB, na wniosek, udzieli upoważnienia do zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań w ciągu 30 dni od wygaśnięcia rozsądnego okresu, chyba że DSB zadecyduje przez consensus, iż wniosek w tej sprawie odrzuca. Jednakże, jeśli zainteresowany Członek zgłasza sprzeciw odnośnie do poziomu zawieszenia lub twierdzi, iż zasady i procedury ustalone w ustępie 3 nie były przestrzegane, gdy strona skarżąca wносиła o upoważnienie do zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań [...], sprawa będzie przekazana do arbitrażu. Arbitraż taki będzie przeprowadzony przez ten sam zespół orzekający, jeśli jego uczestnicy są dostępni, lub przez arbitra wyznaczonego przez Dyrektora Generalnego i zostanie zakończony w ciągu 60 dni od upływu rozsądnego okresu. Koncesje lub inne zobowiązania nie będą zawieszane w czasie trwania arbitrażu.

7. Arbitr postępując zgodnie z ustępem 6 nie będzie badał charakteru przewidzianych do zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań, ale ustali, czy poziom zawieszenia jest równy poziomowi zniweczenia lub naruszenia. [...] Strony zaakceptują decyzję arbitra jako ostateczną, a strony, których to dotyczy, nie będą dążyć do drugiego arbitrażu. DSB zostanie poinformowany niezwłocznie o decyzji arbitra i, na wniosek, wyda upoważnienie do zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań, gdy wniosek taki będzie zgodny z decyzją arbitra, chyba że DSB postanowi przez consensus, by wniosek odrzucić.

8. Zawieszenie koncesji lub innych zobowiązań będzie tymczasowe i będzie trwało tylko tak długo, jak długo nie zostaną zaniechane działania uznane za niezgodne z porozumieniem wymienionym, lub Członek zobowiązany do wykonania zaleceń albo orzeczeń przedstawi rozwiązanie sytuacji zniweczenia lub naruszenia korzyści lub też gdy osiągnięte jest wzajemnie zadowalające rozwiązanie. Zgodnie z ustępem 6 artykułu 21 DSB będzie nadal nadzorować wykonanie przyjętych zaleceń i orzeczeń, włącznie ze sprawami, w których dokonano wyrównania lub zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań, ale nie zostało wykonane zalecenie, by doprowadzić działanie do zgodności z porozumieniami wymienionymi.

[...]”.

5

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

16 W dniu 13 lutego 1993 r. Rada przyjęła rozporządzenie (EWG) nr 404/93 w sprawie wspólnej organizacji rynku bananów (Dz.U. L 47, str. 1, zwane dalej „WOR bananów”). Reżim wymiany handlowej z państwami trzecimi ustanowiony w tytule IV tego rozporządzenia przewidywał preferencyjne postanowienia dotyczące bananów pochodzących z niektórych krajów Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), będących sygnatariuszami czwartej konwencji z Lomé z dnia 15 grudnia 1989 r. (Dz.U. 1991, L 229, str. 3).

17 W następstwie skarg wniesionych do DSB w lutym 1996 r. przez członków WTO, w tym Ekwador i Stany Zjednoczone Ameryki, powołany zgodnie z postanowieniami uzgodnienia zespół orzekający przedstawił w dniu 22 maja 1997 r. opracowane przez siebie raporty stwierdzające niezgodność reżimu przywozu w ramach WOR bananów z zobowiązaniami podjętymi przez Wspólnotę na mocy porozumień

WTO. W raportach sporządzonych przez zespół orzekający znalazło się również zalecenie, aby DSB wezwało Wspólnotę do zapewnienia zgodności omawianego reżimu z zobowiązaniami, które na niej ciążyą na mocy porozumień WTO.

- 18 Rozpatrzywszy wniesione przez Wspólnotę odwołanie, w dniu 9 września 1997 r. Stały Organ Apelacyjny podtrzymał co do istoty ustalenia zespołu orzekającego i zalecił DSB wezwanie Wspólnoty do zapewnienia zgodności spornych przepisów wspólnotowych z porozumieniami WTO.
- 19 W dniu 25 września 1997 r. DSB przyjęło raporty zespołu orzekającego i Stałego Organu Apelacyjnego.
- 20 W dniu 16 października 1997 r. Wspólnota poinformowała DSB, zgodnie z art. 21 ust. 3 uzgodnienia, że zapewni pełne poszanowanie swych zobowiązań międzynarodowych.
- 21 W dniu 17 listopada 1997 r. skarżące państwa wniosły, na podstawie art. 21 ust. 3 lit. c) uzgodnienia, o wyznaczenie przez wiążący arbitraż rozsądnego terminu, w którym Wspólnota miała zadośćuczynić swym zobowiązaniom.
- 22 Postanowieniem arbitrażowym, opublikowanym w dniu 7 stycznia 1998 r., arbiter powołany do rozstrzygnięcia tej kwestii wyznaczył okres od 25 września 1997 r. do 1 stycznia 1999 r.
- 23 Przyjmując rozporządzenie (WE) nr 1637/98 z dnia 20 lipca 1998 r. zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 404/93 (Dz.U. L 210, str. 28), Rada zmieniła reżim handlu bananami z państwami trzecimi.

24 Preambuła rozporządzenia nr 1637/98 wskazuje:

„(1) Wymaga się wprowadzenia pewnej ilości zmian do przepisów w sprawie handlu z państwami trzecimi, zawartych w tytule IV rozporządzenia [...] nr 404/93;

(2) Należy spełnić międzynarodowe zobowiązania Wspólnoty w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz wobec innych sygnatariuszy Czwartej Konwencji AKP-WE przy jednoczesnym osiągnięciu celów [WOR bananów];

[...]

(9) Pod koniec odpowiedniego okresu próbnego należy sprawdzić działanie niniejszego rozporządzenia;

[...]”.

25 W dniu 28 października 1998 r. Komisja przyjęła rozporządzenie (WE) nr 2362/98 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia nr 404/93 w odniesieniu do przywozu bananów do Wspólnoty (Dz.U. L 293, str. 32). Akt ten zawiera trzon przepisów niezbędnych do wprowadzenia w życie nowego reżimu handlu bananami z państwami trzecimi, w tym środki przejściowe uzasadnione nieodległym wejściem w życie zasad jego wykonania.

- 26 Uznawszy, że Wspólnota ustanowiła reżim przywozu bananów mający na celu utrzymanie — z naruszeniem porozumień WTO i decyzji DSB z dnia 25 września 1997 r. — niezgodnych z prawem elementów poprzedniego reżimu, Stany Zjednoczone Ameryki opublikowały w dniu 10 listopada 1998 r. w *Federal Register* tymczasowy wykaz produktów pochodzących z państw członkowskich Wspólnoty, na których przywóz zamierzały nałożyć, tytułem środków odwetowych, dodatkowe cło.
- 27 Stany Zjednoczone Ameryki ogłosiły w dniu 21 grudnia 1998 r. swój zamiar zastosowania, od 1 lutego 1999 r. lub najpóźniej od 3 marca 1999 r., stawki celnej w wysokości 100% na przywóz wspólnotowych produktów wyszczególnionych w wykazie opracowanym przez władze amerykańskie.
- 28 W dniu 14 stycznia 1999 r. Stany Zjednoczone Ameryki złożyły do DSB, na podstawie art. 22 ust. 2 uzgodnienia, wniosek o upoważnienie ich do zawieszenia w stosunku do Wspólnoty i jej państw członkowskich koncesji i innych zobowiązań wynikających z Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu (GATT) 1994 oraz Układu ogólnego w sprawie handlu usługami (GATS), w odniesieniu do wymiany handlowej o wartości 520 milionów USD.
- 29 W toku posiedzenia DSB odbywającego się od 25 stycznia do 1 lutego 1999 r. Wspólnota zakwestionowała wysokość tej kwoty, utrzymując, że nie odpowiadała ona skali zniweczenia lub naruszenia korzyści, którego doznały Stany Zjednoczone Ameryki, oraz podniosła, że zasady i procedury określone w art. 22 ust. 3 uzgodnienia nie były poszanowane.
- 30 W dniu 29 stycznia 1999 r. DSB podjął, na wniosek Wspólnoty, decyzję o poddaniu tej kwestii arbitrażowi pierwotnego zespołu orzekającego, na podstawie art. 22 ust. 6 uzgodnienia, i wstrzymał wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku Stanów Zjednoczonych Ameryki o upoważnienie do chwili ustalenia dopuszczalnej wysokości cła, które ma zostać pobrane tytułem środków odwetowych.

- 31 W dniu 3 marca 1999 r. władze amerykańskie nałożyły na wspólnotowych eksporterów produktów, wyszczególnionych w nowym wykazie przez nie opracowanym, obowiązek ustanowienia gwarancji bankowej w wysokości 100% wartości produktów objętych przywozem.
- 32 W decyzji z dnia 9 kwietnia 1999 r. arbitrzy uznali, po pierwsze, że niektóre postanowienia nowego reżimu przywozu w ramach WOR bananów są niezgodne z postanowieniami porozumień WTO, wycenili na 191,4 miliona USD rocznie skalę zniweczenia lub naruszenia korzyści, którego doznały Stany Zjednoczone Ameryki, a po drugie, stwierdzili, że zawieszenie przez ten kraj w stosunku do Wspólnoty i jej państw członkowskich koncesji i innych zobowiązań wynikających z GATT 1994 w odniesieniu do wymiany handlowej o wartości maksymalnie 191,4 miliona USD rocznie jest zgodne z art. 22 ust. 4 uzgodnienia.
- 33 W dniu 7 kwietnia 1999 r. Stany Zjednoczone Ameryki złożyły do DSB, na podstawie art. 22 ust. 7 uzgodnienia, wnioski o upoważnienie ich do nałożenia cła na przywóz o wartości nieprzekraczającej wymienionej kwoty.
- 34 W komunikacie prasowym z dnia 9 kwietnia 1999 r. United States Trade Representative (pełnomocnik Stanów Zjednoczonych ds. polityki handlowej, zwany dalej „pełnomocnikiem”) ogłosił wykaz produktów objętych stawką celną na przywóz w wysokości 100%. W tym wykazie produktów, pochodzących z Austrii, Belgii, Finlandii, Francji, Niemiec, Grecji, Irlandii, Włoch, Luksemburga, Portugalii, Hiszpanii, Szwecji lub Zjednoczonego Królestwa, figurowały między innymi: „akumulatory ołowiowo-kwasowe, inne niż używane do zapłonu silników tłokowych lub jako pierwotne źródło energii dla pojazdów elektrycznych”. Zapowiedziano w nim, że pełnomocnik opublikuje decyzję wprowadzającą stawkę celną w wysokości 100% w *Federal Register* oraz że jego zamiarem było wyznaczenie daty wejścia w życie tej stawki na 3 marca 1999 r.

- 35 Wspomniana decyzja, opublikowana w *Federal Register* w dniu 19 kwietnia 1999 r. (tom 64, nr 74, str. 19209–19211), została wydana na podstawie sekcji 301, 1974 Trade Act, zgodnie z którą pełnomocnik podejmuje przewidziane środki w razie stwierdzenia naruszenia uprawnień Stanów Zjednoczonych Ameryki wynikających z porozumień handlowych.
- 36 Z pozycji „Data wejścia w życie”, zamieszczonej w decyzji, wynika, że „[pełnomocnik] zdecydował, że cło ad valorem w wysokości 100% obejmie, ze skutkiem od dnia 19 kwietnia 1999 r., produkty wprowadzone do obrotu lub pobrane ze składu celnego w celu wprowadzenia ich do obrotu w dniu 3 marca 1999 r. oraz po tej dacie”.
- 37 Zespół orzekający powołany na wniosek Ekwadoru w dniu 18 grudnia 1998 r., zgodnie z art. 21 ust. 5 uzgodnienia, również stwierdził, w dniu 6 kwietnia 1999 r., niezgodność nowego wspólnotowego reżimu przywozu bananów z postanowieniami porozumień WTO. Raport zespołu orzekającego został przyjęty przez DSB w dniu 6 maja 1999 r.
- 38 W dniu 19 kwietnia 1999 r. DSB upoważniła Stany Zjednoczone Ameryki do objęcia przywozu ze Wspólnoty cłem w odniesieniu do wymiany handlowej o wartości maksymalnie 191,4 miliona USD rocznie.
- 39 W dniu 25 maja 1999 r. Wspólnota zakwestionowała przed organami WTO wprowadzone przez Stany Zjednoczone Ameryki środki odwetowe, w odniesieniu do okresu od 3 marca do 19 kwietnia 1999 r., podnosząc w szczególności, że zostały one wprowadzone w życie w dniu 3 marca 1999 r.
- 40 Uznawszy, że wejście w życie w wyżej wymienionym dniu wprowadzonego przez Stany Zjednoczone Ameryki dodatkowego cła było sprzeczne z postanowieniami uzgodnienia, zespół orzekający, do którego Wspólnota zwróciła się z tą kwestią, zmienił datę jego wejścia w życie na 19 kwietnia 1999 r.

41 W ramach negocjacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, Wspólnota zaproponowała wprowadzenie zmian do nowego reżimu przywozu w ramach WOR bananów. Zmiany te zostały ujęte w rozporządzeniu Rady (WE) nr 216/2001 z dnia 29 stycznia 2001 r. zmieniającym rozporządzenie (EWG) nr 404/93 (Dz.U. L 31, str. 2).

42 Zgodnie z preambułą rozporządzenia nr 216/2001:

„(1) Miały miejsce liczne ścisłe kontakty z krajami dostarczającymi i innymi zainteresowanymi stronami w celu rozstrzygnięcia sporów powstałych w związku z systemem przywozu ustanowionym rozporządzeniem [...] nr 404/93 oraz uwzględnienia wniosków specjalnej grupy utworzonej w ramach systemu rozstrzygania sporów [WTO].

(2) Z analizy wszystkich możliwości prezentowanych przez Komisję wynika, że ustanowienie w średnim okresie systemu przywozu opartego na stosowaniu cła o właściwej stawce oraz stosowaniu preferencji taryfowej w przywozie z krajów AKP przewiduje najlepsze gwarancje dla, po pierwsze, osiągnięcia celów wspólnej organizacji rynku w odniesieniu do produkcji wspólnotowej oraz popytu konsumenta, po drugie, zapewnienia zgodności z zasadami handlu międzynarodowego, i po trzecie, zapobiegania dalszym sporom.

(3) Jednakże taki system należy wprowadzić po zakończeniu negocjacji z partnerami Wspólnoty zgodnie z procedurami WTO, w szczególności z art. XXVIII [GATT]. Wynik tych negocjacji należy przedstawić do zatwierdzenia Radzie, która musi także, zgodnie z przepisami traktatu, ustanowić obowiązujący poziom Wspólnej Taryfy Celnej.

- (4) Do chwili wejścia w życie tego systemu, Wspólnota powinna być zaopatrywana w ramach kilku kontyngentów taryfowych otwartych dla przywozu ze wszystkich miejsc pochodzenia i zarządzanych zgodnie z zaleceniami [DSB].
- (5) W świetle zobowiązań umownych wobec krajów AKP oraz potrzeby zagwarantowania im właściwych warunków konkurencji, stosowanie w przywozie bananów pochodzących z tych krajów, preferencji taryfowej w wysokości 300 EUR/t pozwoliłoby podtrzymanie przepływów handlowych. Wiąże się to w szczególności z zastosowaniem w tym przywozie stawki zerowej w ramach [...] kontyngentów taryfowych.
- (6) Komisja powinna zostać upoważniona do rozpoczęcia negocjacji z krajami dostarczającymi, w istotnym stopniu zainteresowanymi dostawami na wspólnotowy rynek, w celu podjęcia próby osiągnięcia wynegocjowanego rozdziału pierwszych dwóch kontyngentów taryfowych [...] [tłumaczenie nieoficjalne].

⁴³ W dniu 11 kwietnia 2001 r. Stany Zjednoczone Ameryki i Wspólnota podpisały protokół ustaleń w sprawie „środków, które mogą umożliwić rozwiązanie długotrwałego sporu dotyczącego wspólnotowego reżimu przywozu bananów”. Protokół ten przewiduje zobowiązanie Wspólnoty do „wprowadzenia wyłącznie taryfowego reżimu przywozu bananów najpóźniej w dniu 1 stycznia 2006 r.”. Dokument ten określa środki, do podjęcia których Wspólnota zobowiązała się w okresie tymczasowym wpływającym w dniu 1 stycznia 2006 r. W zamian Stany Zjednoczone Ameryki zobowiązały się do tymczasowego zawieszenia dodatkowego cła, do nałożenia którego — w odniesieniu do przywozu ze Wspólnoty - zostały upoważnione. Ponadto Stany Zjednoczone Ameryki sprecyzowały w komunikacie przedstawionym DSB w dniu 26 czerwca 2001 r., że ów protokół ustaleń „nie stanowi[!] sam w sobie wspólnie uzgodnionego rozwiązania zgodnie z art. [3 ust. 6 uzgodnienia i że] mając na względzie środki, które muszą jeszcze zostać podjęte przez strony, wykreślenie tego punktu z porządku obrad DSB byłoby przedwczesne”.

- 44 Na mocy rozporządzenia (WE) nr 896/2001 z dnia 7 maja 2001 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 404/93 w odniesieniu do uzgodnień dotyczących przywozu bananów do Wspólnoty (Dz. U. L 126, str. 6) Komisja określiła szczegółowe zasady stosowania nowego wspólnotowego reżimu przywozu bananów ustanowionego przez rozporządzenie nr 216/2001.
- 45 Stany Zjednoczone Ameryki zawiesiły stosowanie dodatkowego cła ze skutkiem od dnia 30 czerwca 2001 r. Począwszy od dnia 1 lipca 2001 r., ich cło na przywóz akumulatorów stacjonarnych pochodzących ze Wspólnoty zostało zredukowane do pierwotnej stawki w wysokości 3,5%.
- 46 Ze statystyk przygotowanych przez Komisję na wniosek Sądu wynika, że wartość całkowita CIF (cost, insurance, freight; koszt, ubezpieczenie i fracht) przywozu do Stanów Zjednoczonych akumulatorów ołowiowo-kwasowych wynosiła 33 748 879 USD w 1998 r., 21 825 385 USD w 1999 r., 15 938 040 USD w 2000 r. i wreszcie 15 617 997 USD w 2001 r.
- 47 Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA (FIAMM) i Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies, Inc. (FIAMM Technologies) prowadzą działalność w szczególności w sektorze akumulatorów stacjonarnych używanych głównie w telekomunikacji i wchodzących w zakres produktów objętych dodatkowym cłem od 19 kwietnia 1999 r. do 30 czerwca 2001 r.

Postępowanie

- 48 W dniu 23 marca 2000 r. skarżące wniosły do sekretariatu Sądu niniejszą skargę o naprawienie szkody, która miała powstać w wyniku wprowadzenia wspomnianego dodatkowego cła.

- 49 Postanowieniem prezesa czwartej izby z dnia 11 września 2000 r. Królestwo Hiszpanii zostało dopuszczone do udziału w postępowaniu w charakterze interwenienta popierającego żądania strony pozwanej.
- 50 Na wniosek Komisji złożony na podstawie art. 51 § 1 akapit drugi regulaminu, na mocy decyzji Sądu z dnia 4 lipca 2002 r. niniejsza sprawa została przydzielona izbie w składzie powiększonym — pięciu sędziów.
- 51 Na mocy decyzji Sądu z dnia 4 lipca 2002 r. w sprawie składu izb i przydzielania im spraw, w dniu 7 października 2002 r. sprawa została przydzielona pierwszej izbie w składzie powiększonym.
- 52 Wobec niemożności uczestniczenia w obradach pierwotnie wyznaczonego sędziego sprawozdawcy, będącej wynikiem zakończenia przez niego pracy na rzecz Sądu, Prezes Sądu wyznaczył, na podstawie decyzji z dnia 13 grudnia 2002 r., nowego sędziego sprawozdawcę.
- 53 Postanowieniem prezesa pierwszej izby w składzie powiększonym z dnia 3 lutego 2003 r. niniejsza sprawa oraz powiązane z nią sprawy T-151/00 i T-301/00 zostały, po wysłuchaniu stron, połączone do łącznego rozpoznania w procedurze pisemnej, zgodnie z art. 50 regulaminu.
- 54 W toku rozprawy przed pierwszą izbą w składzie powiększonym, która odbyła się w dniu 11 marca 2003 r., strony przedstawiły swoje stanowiska i udzieliły odpowiedzi na zadane przez Sąd pytania.

- 55 Na podstawie decyzji z dnia 23 marca 2004 r. Sąd zarządził otwarcie procedury ustnej na nowo.
- 56 W dniu 1 kwietnia 2004 r. Sąd, po wysłuchaniu stron, zdecydował o przekazaniu wielkiej izbie Sądu spraw połączonych T-69/00, T-151/00 i T-301/00 oraz powiązanych z nimi spraw T-320/00, T-383/00 i T-135/00.
- 57 Postanowieniem z dnia 19 maja 2004 r. prezes wielkiej izby, po wysłuchaniu stron, połączył te sześć spraw do łącznego rozpoznania w procedurze ustnej.
- 58 W ramach środków organizacji postępowania Sąd wezwał strony do udzielenia na piśmie odpowiedzi na szereg pytań jeszcze przed rozprawą. Strony prawidłowo wywiązały się z tego zadania.
- 59 W toku rozprawy przed wielką izbą, która odbyła się w dniu 26 maja 2004 r., strony przedstawiły swoje stanowiska i udzieliły odpowiedzi na zadane przez Sąd pytania.

Żądania stron

- 60 Skarżące wnoszą w skardze do Sądu o:

— nakazanie pozwanym zapłaty na ich rzecz odszkodowania w wysokości 10 760 798,35 EUR (20 835 811 027,16 włoskich lirów) lub innej kwoty uznanej

przez Sąd za rozsądną, z zastrzeżeniem dostosowania w toku instancji, wraz z odsetkami naliczanymi według obowiązującej we Włoszech stawki ustawowej od chwili rzeczywistego uiszczenia przez nie na rzecz władz celnych Stanów Zjednoczonych cła o stawce zwiększonej o 96,5% do chwili zaspokojenia ich roszczeń oraz odsetkami za zwłokę w wysokości 8% w przypadku opóźnień, po ogłoszeniu wyroku, w zapłacie zasądzonych kwot;

— obciążenie pozwanych kosztami postępowania.

61 Wezwane do sprecyzowania wysokości poniesionej szkody, skarżące wskazały kwotę 12 139 521 EUR tylko z tytułu zapłaty dodatkowego cła.

62 Pozwane, popierane przez Królestwo Hiszpanii, wnoszą do Sądu o:

— odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej lub ewentualnie oddalenie skargi jako bezzasadnej;

— obciążenie skarżących kosztami postępowania.

W przedmiocie dopuszczalności

63 Nie podnosząc formalnego zarzutu, zgodnie z art. 114 regulaminu, pozwane twierdzą, że skarga jest niedopuszczalna ze względu na jej niezgodność z wymogami art. 44 § 1 lit. c) regulaminu oraz brak właściwości Sądu.

W przedmiocie niespełnienia przez skargę wymogów art. 44 § 1 lit. c) regulaminu

Argumenty stron

- 64 Pozwane utrzymują, że niezgodnie z wymogami art. 44 § 1 lit. c) regulaminu skarga nie określa wyraźnie aktu instytucji stanowiącego źródło odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty ani nie wskazuje wyraźnie zarzucanego pozwanym instytucjom zachowania, polegającego na działaniu bądź zaniechaniu.
- 65 Skarżące są odmiennego zdania i twierdzą, że określiły w sposób wystarczająco precyzyjny zachowanie, które zarzucają pozwanym, a mianowicie nieprzyjęcie w wyznaczonym przez DSB terminie przepisów zmieniających skutecznie rozporządzenie nr 404/93, z naruszeniem zobowiązań podjętych przez Wspólnotę na mocy porozumień WTO.
- 66 W opinii skarżących rozważania, czy Wspólnota naruszyła celowo reguły WTO w wyniku przyjęcia zaskarżonych przepisów wspólnotowych, czy w wyniku beczynności polegającej na niezapewnieniu zgodności jej norm z postanowieniami porozumień WTO, są kwestią wyłącznie nazewnictwa.

Ocena Sądu

- 67 Zgodnie z art. 21 akapit pierwszy Statutu Trybunału Sprawiedliwości, mającym zastosowanie do postępowania przed Sądem na podstawie art. 53 akapit pierwszy tego Statutu oraz z art. 44 § 1 lit. c) regulaminu Sądu, każda skarga musi wskazywać przedmiot sporu oraz zawierać zwięzłe przedstawienie powołanych zarzutów. Wskazanie to powinno być na tyle jasne i precyzyjne, by umożliwić stronie pozwanej przygotowanie obrony, a Sądowi — wydanie orzeczenia w przedmiocie skargi, w razie potrzeby bez dodatkowych informacji. Mając na względzie konieczność zagwarantowania pewności prawa i prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości, należy przyjąć, że warunkiem dopuszczalności skargi jest przedstawienie w niej, choćby zwięzłe lecz w sposób spójny i zrozumiały, podstawowych informacji na temat stanu faktycznego i prawnego, na który się powołuje.
- 68 Aby zadośćuczynić tym wymogom, skarga o naprawienie szkód spowodowanych przez instytucje wspólnotowe, taka jak będąca przedmiotem niniejszego postępowania, powinna zawierać informacje pozwalające zidentyfikować zarówno zachowanie zarzucane przez stronę skarżącą tym instytucjom, jak i powody, dla których utrzymuje ona, że istnieje związek przyczynowy między tym zachowaniem a szkodą, którą miała ponieść (wyrok Sądu z dnia 29 stycznia 1998 r. w sprawie T-113/96 *Dubois et Fils* przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-125, pkt 29 i 30).
- 69 Jak wynika z wyводу skarżących, poniesiona przez nie szkoda miała wynikać, po pierwsze, z braku wprowadzenia, w wyznaczonym przez DSB terminie, zmian we wspólnotowym reżimie przywozu bananów, które miały zapewnić jego zgodność z zobowiązaniami podjętymi przez Wspólnotę na mocy porozumień WTO.
- 70 Skarga zawiera zatem, odmiennie niż twierdzą pozwane, informacje pozwalające zidentyfikować zarzucane im przez skarżące zachowanie, które w ich ocenie stanowi źródło poniesionej przez nie szkody.

- 71 Poza tym z przedstawionych przez pozwane argumentów w przedmiocie zasadności skargi należy wyciągnąć wniosek, że miały pełną możliwość przygotowania swej obrony w zakresie przesłanek odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty. Z powyższego wynika, że Sąd jest w stanie orzekać w przedmiocie niniejszej skargi, mając pełną znajomość zawartości akt i z poszanowaniem zasady kontryktoryjności.
- 72 Należy zatem oddalić podniesiony przez pozwane zarzut oparty na niespełnieniu przez skargę wymogów art. 44 § 1 lit. c) regulaminu.

W przedmiocie właściwości Sądu

Argumenty stron

- 73 Komisja podkreśla, że zastosowanie dodatkowego cła w odniesieniu do produktów przywożonych przez skarżące na terytorium Stanów Zjednoczonych jest następstwem decyzji rządu tego państwa, a nie aktu instytucji wspólnotowej.
- 74 Ponadto ponieważ art. 288 WE wymaga istnienia bezpośredniego związku między spornym aktem a działaniem Wspólnoty, nie można wywodzić właściwości Sądu wyłącznie na podstawie formalnego twierdzenia skarżących, zgodnie z którym ich szkoda wyniknęła z aktów przyjętych przez instytucje Wspólnoty.

- 75 Utrzymując, że rząd Stanów Zjednoczonych nigdy by nie zwiększył spornego cła na przywóz, gdyby nie został upoważniony do podjęcia tego kroku przez DSB w następstwie stwierdzenia niezgodności uregulowań wspólnotowych z regułami WTO, skarżące nie wykazały możliwości bezpośredniego przypisania takiej decyzji instytucjom Wspólnoty. Przeciwnie, twierdzenie to dowodzi, że akt, którego skutki są przedmiotem roszczeń odszkodowawczych skarżących, został wydany przez Stany Zjednoczone Ameryki w wykonaniu ich uprawnień dyskrecyjnych. Wobec powyższego, Sąd nie może uznać swej właściwości do orzekania w przedmiocie niniejszej skargi (wyrok Trybunału z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawach połączonych 89/86 i 91/86 *Étoile commerciale* i *CNTA* przeciwko Komisji, Rec. str. 3005, pkt 18–20).
- 76 Zdaniem skarżących niemożliwe jest racjonalne zanegowanie istnienia związku przyczynowego między poniesioną przez nie szkodą a zachowaniem pozwanych instytucji. Nie ma wątpliwości co do tego, że rząd Stanów Zjednoczonych nigdy by nie zwiększył spornego cła na przywóz produktów skarżących, gdyby nie został upoważniony do podjęcia tego kroku przez DSB w następstwie naruszenia przez Wspólnotę reguł WTO. Źródła poniesionej szkody należy upatrywać w fakcie, że reakcja Stanów Zjednoczonych Ameryki była konsekwencją naruszenia przez Wspólnotę porozumień WTO.

Ocena Sądu

- 77 Postanowienia art. 235 WE w związku z art. 288 akapit drugi WE powierzają sądowi wspólnotowemu właściwość w zakresie rozpoznawania skarg o naprawienie szkód wyrządzonych przez instytucje Wspólnoty lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.
- 78 W niniejszym przypadku skarżące wnoszą o naprawienie szkody, jaką miały ponieść w wyniku zwiększenia przez władze Stanów Zjednoczonych Ameryki cła nałożonego na przywóz ich produktów, zgodnie z upoważnieniem udzielonym im przez DBS w następstwie stwierdzenia niezgodności wspólnotowego reżimu przywozu bananów z porozumieniami WTO.

- 79 Skarga jest oparta na odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty, wynikającej zdaniami skarżących z faktu, że przyczyna poniesionej przez nie szkody tkwi w wydaniu przez Radę i Komisję uregulowań, które zostały uznane przez DSB za niezgodne z porozumieniami WTO.
- 80 Co za tym idzie, Sąd jest właściwy do rozpoznania, na podstawie art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE, niniejszej skargi o odszkodowanie, która — odmiennie niż w powołanej przez Komisję sytuacji opisanej we wspomnianym powyżej w pkt 75 wyroku w sprawach połączonych *Étoile commerciale* i *CNTA* przeciwko Komisji — nie jest skierowana wyłącznie przeciwko decyzji organu krajowego jako podstawie odpowiedzialności.
- 81 Prawdą jest, że stwierdzenie odpowiedzialności Wspólnoty wymaga — zgodnie z utrwalonym orzecznictwem — przypisania powoływanej szkody zachowaniu instytucji Wspólnoty. Chodzi tu jednakże o przesłankę materialną, która powinna zostać poddana analizie w ramach kontroli istnienia wystarczająco bezpośredniego związku przyczynowego między powoływaną szkodą a zachowaniem instytucji i która, ze względu na fakt podniesienia twierdzenia o przypisaniu szkody zachowaniu instytucji Wspólnoty, wyklucza możliwość stwierdzenia braku właściwości Sądu.
- 82 Należy zatem oddalić twierdzenia Komisji dotyczące braku właściwości Sądu, jednak bez uszczerbku dla oceny związku przyczynowego między zachowaniem Rady i Komisji a powoływaną szkodą, która zostanie dokonana w ramach analizy spełnienia przesłanek odpowiedzialności pozaumownej.
- 83 Wobec powyższego skargę należy uznać za dopuszczalną.

Co do istoty sprawy

- 84 Żądania odszkodowawcze skarżących odnoszą się co do zasady do odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty z tytułu bezprawnego zachowania jej organów. Skarżące domagają się również zastosowania w drodze analogii reguł odpowiedzialności pozaumownej państw członkowskich w przypadku stwierdzonego przez Trybunał, na podstawie art. 226 WE, naruszenia przez nie zobowiązań, które na nich ciążyą na mocy prawa wspólnotowego, Wreszcie skarżące powołały się również na odpowiedzialność pozaumowną, którą Wspólnota mogłaby ponieść nawet w braku bezprawnego zachowania jej organów.

W przedmiocie odpowiedzialności Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów

- 85 Należy przede wszystkim przypomnieć, że — jak wynika z utrwalonego orzecznictwa — stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE z tytułu bezprawnego zachowania jej organów jest podporządkowane kumulatywnemu spełnieniu wszystkich przesłanek, a mianowicie: niezgodnego z prawem zachowania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego charakteru szkody oraz istnienia związku przyczynowego między zarzucanym zachowaniem a powoływaną szkodą (wyrok Trybunału z dnia 29 września 1982 r. w sprawie 26/81 *Oleifici Mediterranei* przeciwko EWG, Rec. str. 3057, pkt 16; wyroki Sądu z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie T-175/94 *International Procurement Services* przeciwko Komisji, Rec. str. II-729, pkt 44; z dnia 16 października 1996 r. w sprawie T-336/94 *Efisol* przeciwko Komisji, Rec. str. II-1343, pkt 30 i z dnia 11 lipca 1997 r. w sprawie T-267/94 *Oleifici Italiani* przeciwko Komisji, Rec. str. II-1239, pkt 20).

- 86 Jeżeli jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, skarga musi zostać w całości oddalona, bez konieczności poddania analizie pozostałych przesłanek (wyrok Trybunału z dnia 15 września 1994 r. w sprawie C-146/91 *KYDEP* przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. I-4199, pkt 19 i 81 i wyrok Sądu z dnia 20 lutego 2002 r. w sprawie T-170/00 *Förde-Reederei* przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-515, pkt 37).

- 87 Niezgodne z prawem zachowanie zarzucane instytucji wspólnotowej musi polegać na wystarczająco istotnym naruszeniu normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom (wyrok Trybunału z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-352/98 P Bergaderm i Goupil przeciwko Komisji, Rec. str. I-5291, pkt 42).
- 88 Kryterium rozstrzygającym pozwalającym przyjąć, że przesłanka ta została spełniona jest stwierdzenie oczywistego i poważnego naruszenia przez daną instytucję Wspólnoty granic przysługującego jej swobodnego uznania.
- 89 Jeżeli danej instytucji przysługuje jedynie znacznie ograniczony zakres swobodnego uznania lub nie przysługuje jej swobodne uznanie, dla stwierdzenia istnienia wystarczająco istotnego naruszenia może wystarczyć jakiegokolwiek naruszenie prawa wspólnotowego (wyroki Sądu z dnia 12 lipca 2001 r. w sprawach połączonych T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 i T-225/99 Comafrica i Dole Fresh Fruit Europe przeciwko Komisji, Rec. str. II-1975, pkt 134 i z dnia 10 lutego 2004 r. w sprawach połączonych T-64/01 i T-65/01 Afrikanische Frucht-Compagnie i Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-521, pkt 71).
- 90 Właśnie w świetle powyższych uwag należy analizować żądania odszkodowawcze skarżących.

Argumenty stron

— W przedmiocie bezprawnego zachowania zarzucanego pozwany instytucjom

- 91 Skarżące zarzucają Radzie i Komisji, że w wyznaczonym przez DSB terminie 15 miesięcy nie zapewniły zgodności wspólnotowego reżimu przywozu bananów

z zobowiązaniami podjętymi przez Wspólnotę na mocy porozumień WTO. Nałożone przez Stany Zjednoczone dodatkowe cło, będące źródłem poważnych szkód poniesionych przez skarżące, stanowi bezpośrednią konsekwencję utrzymania w mocy tego reżimu, którego niezgodność z porozumieniami WTO została stwierdzona przez DSB.

92 Zdaniem skarżących utrzymanie w mocy tego reżimu jest sprzeczne z niektórymi podstawowymi zasadami wspólnotowego porządku prawnego, w tym z zasadą *pacta sunt servanda*. Jeśli chodzi o ten aspekt, Wspólnota uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą jako na członku WTO, wynikającym z wiążącego charakteru porozumień WTO i uzgodnienia.

93 Podnoszą, że pozwane naruszyły również zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa. Każdy obywatel musi mieć możliwość korzystania z gwarancji prawnej, że nie będzie musiał ponosić konsekwencji niezgodnego z prawem zachowania władz wspólnotowych. Skarżące powołują się na przysługujące im uzasadnione oczekiwania — nie co do tego, że wynegocjowane ze Stanami Zjednoczonymi koncesje taryfowe w formie cła na przywóz w wysokości 3,5% będą nadal obowiązywać — ale że koncesje te nie zostaną zmienione z powodu niezgodnego z prawem zachowania instytucji Wspólnoty. Co więcej, Wspólnota nie dostosowała swych uregulowań do reguł WTO, mimo że zapewniała swoich partnerów handlowych o zamiarze zastosowania się do decyzji DSB i uzyskała wyjątkowe przedłużenie przyznanego jej w tym celu terminu.

94 Pozwane miały także uchybić prawu do własności i do działalności gospodarczej skarżących, chronionych na mocy europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (ECHR) sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. W niniejszym przypadku skarżące były zmuszone do uiszczenia cła ochronnego na dokonywany przez nie przywóz akumulatorów do Stanów Zjednoczonych i do zmiany lokalizacji ich obiektów produkcyjnych.

- 95 Wreszcie Rada i Komisja — nie doprowadzając spornych uregulowań wspólnotowych do zgodności z regułami WTO i nie oszacowując słusznie wpływu, jaki przyjęcie przez Stany Zjednoczone środków odwetowych mogło mieć na działalność jej jednostek — miały naruszyć zasadę dobrej administracji.
- 96 W odpowiedzi pozwane instytucje podkreślają, że Wspólnota zawsze zamierzała zastosować się do wszystkich ciężących na niej zobowiązań międzynarodowych, w tym zobowiązań wynikających z konwencji z Lomé i porozumień WTO.
- 97 Ponieważ to negocjacje i przyznanie wyrównań są metodami rozstrzygania sporów, skarżące nie mogą żywić jakichkolwiek uzasadnionych oczekiwań co do zmiany reżimu przywozu bananów w miejsce negocjowania wyrównań. Również uprawnienie do uzyskania odszkodowania od Wspólnoty nie może zostać oparte na istnieniu przyznanego prawa do utrzymania przez państwo trzecie koncesji handlowych, w braku jakiegokolwiek ciężącego na Wspólnocie obowiązku podjęcia działań w celu uzyskania określonego poziomu koncesji taryfowych.
- 98 Zarzucane ograniczenia prawa własności nie mogą być w żaden sposób przyrównywane do wywłaszczenia i nie przekraczają normalnego ryzyka przynależnego prowadzeniu każdej działalności gospodarczej.
- 99 Wreszcie zdaniem pozwanych nie dopuszczono się żadnego naruszenia zasady dobrej administracji. Komisja prowadziła negocjacje ze wszystkimi zainteresowanymi członkami WTO w celu wypracowania rozwiązania akceptowalnego przez wszystkich, a także ubiegała się o uzyskanie od Stanów Zjednoczonych Ameryki upoważnienia do zastosowania wyrównań w postaci dopuszczenia niektórych produktów amerykańskich do wspólnotowego rynku, co miało zapobiec jednostronnemu cofnięciu koncesji.

— W przedmiocie charakteru prawnego norm, których naruszenie zarzucane jest pozwanym

- 100 Skarżące zwracają uwagę, że wszystkie zasady naruszone przez pozwane należą do zasad nadrzędnych i służą ochronie jednostek. Zanim Stany Zjednoczone ustanowiły dodatkowe cło, reżim WTO bezpośrednio przyznawał skarżącym prawo do przywozu ich produktów do tego kraju za zapłatą cła o zredukowanej stawce w wysokości 3,5%. Nawet przy założeniu, że porozumienia WTO nie mają bezpośredniego zastosowania, skutek taki należy przypisać decyzji na niekorzyść Wspólnoty wydanej przez DSB, która spełnia wszystkie przesłanki ustalone w tym względzie przez wspólnotowe orzecznictwo.
- 101 Pozwane odpierają ten zarzut, podnosząc, że postanowienia porozumień WTO są źródłem uprawnień jedynie dla umawiających się stron, z wyłączeniem jednostek. Podobnie rzecz się ma z decyzjami DSB, które stanowią jedynie wykładnię reguł WTO.
- 102 Celem porozumień WTO jest określenie ram prawnych oraz zarządzanie międzynarodowymi stosunkami prawnymi wyłącznie między podmiotami prawa międzynarodowego. Koncesje taryfowe uzgodnione przez członków WTO zezwalają na dostęp do rynku krajowego, nie gwarantując jednak takiego dostępu lub określonego poziomu cen na rynku ani nie przyznając bezpośrednio podmiotom gospodarczym prawa do konkretnego traktowania taryfowego lub prawa, które można podnieść przeciwko instytucjom Wspólnoty.
- 103 Wspólnota, wobec której zostało zastosowane tymczasowe zawieszenie amerykańskich koncesji na okres niezbędny do wypracowania rozwiązania konfliktu dotyczącego bananów, pozostaje zatem w pełnej harmonii z regułami WTO, których zwykłym zastosowaniem było zwiększenie przez Stany Zjednoczone cła na przywóz akumulatorów.

104 Ponieważ skarżące nie mogą powoływać się na porozumienia WTO, tym samym nie mogą utrzymywać, że naruszona została zasada pacta sunt servanda lub że nie zostały spełnione uzasadnione oczekiwania w zakresie poszanowania tych porozumień.

— W przedmiocie powagi zarzucanych naruszeń

105 Skarżące podkreślają, że naruszenia, których dopuścili się pozwane są wystarczająco istotne, aby stwierdzić odpowiedzialność pozaumowną Wspólnoty. Należy zwrócić przy tym uwagę na stopień jasności i precyzji naruszonych norm oraz na brak marginesu swobodnego uznania pozostawionego pozwanym instytucjom w celu zapewnienia zgodności z porozumieniami WTO wspólnotowych przepisów uznanych za niezgodne z nimi, z uwzględnieniem uściśleń dokonanych w tym względzie w zaleceniach i postanowieniach DSB. Co więcej, Wspólnota trwała w tym naruszeniu prawa WTO, a co za tym idzie prawa wspólnotowego, nawet po upływie terminu 15 miesięcy przyznanego jej przez arbitra w celu zastosowania się do reguł WTO.

106 Pozwane podnoszą, że nie przekroczyły granic przysługującego im swobodnego uznania ze względu na złożoność sytuacji, które należało rozstrzygnąć oraz trudności w stosowaniu i wykładni będących ich przedmiotem przepisów. Nie można zarzucać pozwanym powstrzymania się od przyjęcia niezbędnych środków, jako że rozporządzenia nr 1637/98 i nr 2362/98, będące przedmiotem nowego postępowania wszczętego przez Stany Zjednoczone Ameryki, ustanowiły wspólnotowy reżim przywozu odmienny od reżimu pierwotnego.

107 Należy przypomnieć w tym względzie rolę, jaką pełni przewidziane przez art. 22 uzgodnienia zawieszenie koncesji, będące najlepszym po wykonaniu w pełni zaleceń DSB rozwiązaniem. Artykuł 3 ust. 7 uzgodnienia, który faworyzuje rozwiązania wzajemnie akceptowalne, przyznaje znaczny zakres swobodnego uznania właściwym

organom członków WTO, zezwalając im, choćby tymczasowo, na odstępianie od ich zobowiązań wynikających z porozumień WTO.

Ocena Sądu

— W przedmiocie zagadnienia wstępnego dotyczącego możliwości powołania się na reguły WTO

- 108 Przed przystąpieniem do analizy zgodności z prawem zachowania instytucji Wspólnoty należy rozstrzygnąć kwestię dotyczącą tego, czy porozumienia WTO rodzą względem podmiotów podlegających prawu wspólnotowemu prawo do powołania się na nie przed sądem, w celu zakwestionowania ważności uregulowań wspólnotowych, przy założeniu, że DSB uznał zarówno te uregulowania, jak i uregulowania przyjęte przez Wspólnotę w terminie późniejszym, w celu zapewnienia zgodności z omawianymi regułami WTO, za niezgodne z tymi regułami.
- 109 Utrzymując, że pozwane uchybiły regułom WTO, skarżąca powołuje się na zasadę *pacta sunt servanda*, czyli jedną z zasad prawnych, których poszanowanie musi być zapewnione przez instytucje Wspólnoty przy wykonywaniu ich zadań, będącą podstawową zasadą każdego porządku prawnego, a w szczególności międzynarodowego porządku prawnego (wyrok Trybunału z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-162/96 *Racke*, Rec. str. I-3655, pkt 49).
- 110 W niniejszym przypadku jednakże zasada *pacta sunt servanda* nie może zostać skutecznie przeciwstawiona pozwanym instytucjom, gdyż — zgodnie z utrwalonym orzecznictwem — porozumienia WTO nie wchodzi co do zasady, ze względu na ich charakter i strukturę, w zakres norm, w świetle których sąd wspólnotowy dokonuje kontroli zgodności z prawem działania instytucji Wspólnoty (wyrok Trybunału

z dnia 23 listopada 1999 r. w sprawie C-149/96 Portugalia przeciwko Radzie, Rec. str. I-8395, pkt 47; postanowienia Trybunału z dnia 2 maja 2001 r. w sprawie C-307/99 OGT Fruchthandelsgesellschaft, Rec. str. I-3159, pkt 24; wyroki Trybunału z dnia 12 marca 2002 r. w sprawach połączonych C-27/00 i C-122/00 Omega Air i in., Rec. str. I-2569, pkt 93; z dnia 9 stycznia 2003 r. w sprawie C-76/00 P Petrotub i Republica przeciwko Radzie, Rec. str. I-79, pkt 53, i z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-93/02 P Biret International przeciwko Radzie, Rec. str. I-10497, pkt 52).

- 111 Po pierwsze, porozumienie ustanawiające WTO zostało oparte na zasadzie wzajemności i wspólnych korzyści, co odróżnia je od zawartych przez Wspólnotę porozumień z państwami trzecimi, które wprowadzają pewną asymetrię zobowiązań. Poza tym prawdą jest, że niektórzy z najważniejszych partnerów handlowych Wspólnoty nie umieścili porozumień WTO wśród norm, w świetle których ich sądy kontrolują zgodność z prawem ich przepisów krajowych. Kontrola zgodności z prawem działania instytucji Wspólnoty w świetle tych norm groziłaby zatem doprowadzeniem do braku równowagi w stosowaniu reguł WTO, pozbawiającej organy ustawodawcze lub wykonawcze we Wspólnocie pola manewru, którym dysponują analogiczne organy partnerów handlowych Wspólnoty (ww. w pkt 110 wyrok w sprawie Portugalia przeciwko Radzie, pkt 42–46).
- 112 Po drugie, nałożenie na organy sądowe wymogu niestosowania niezgodnych z porozumieniami WTO przepisów prawa krajowego prowadziłoby do pozbawienia organów ustawodawczych lub wykonawczych umawiających się stron przewidzianej przez art. 22 uzgodnienia możliwości wypracowania, choćby tymczasowych, wynegocjowanych rozwiązań w celu osiągnięcia wzajemnie zadowolającego wyrównania (ww. w pkt 110 wyrok w sprawie Portugalia przeciwko Radzie, pkt 39 i 40).
- 113 Wynika z tego, że ewentualne naruszenie reguł WTO przez pozwane instytucje nie wywołuje co do zasady odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty (wyroki Sądu z dnia 20 marca 2001 r. w sprawach: T-18/99 Cordis przeciwko Komisji, Rec. str. II-913, pkt 51; T-30/99 Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, Rec. str. II-943, pkt 56 i T-52/99 T. Port przeciwko Komisji, Rec. str. II-981, pkt 51).

- 114 Sąd może przystąpić do kontroli zgodności z prawem zachowania pozwanych instytucji w świetle reguł WTO wyłącznie w przypadku, gdy Wspólnota zamierza wykonać konkretne zobowiązanie podjęte w ramach WTO lub gdy akt wspólnotowy wyraźnie odnosi się do poszczególnych postanowień porozumień WTO (zob. w odniesieniu do GATT 1947 wyroki Trybunału z dnia 22 czerwca 1989 r. w sprawie 70/87 Fediol przeciwko Komisji, Rec. str. 1781, pkt 19–22 i z dnia 7 maja 1991 r. w sprawie C-69/89 Nakajima przeciwko Radzie, Rec. str. I-2069, pkt 31, a także w odniesieniu do porozumień WTO ww. w pkt 110 wyroki w sprawach: Portugalia przeciwko Radzie, pkt 49 i Biret International przeciwko Radzie, pkt 53).
- 115 Jednakże pomimo istnienia decyzji DSB stwierdzającej niezgodność podjętych przez członka środków z regułami WTO, żaden z tych dwóch wyjątków nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie.

— W przedmiocie zarzutu opartego na zamiarze wykonania konkretnego zobowiązania podjętego w ramach WTO

- 116 Podejmując zobowiązanie, po wydaniu decyzji DBS z dnia 25 września 1997 r., do zapewnienia zgodności z regułami WTO, Wspólnota nie zamierzała przyjąć konkretnego zobowiązania w ramach WTO, mogącego uzasadnić wyjątek od zasady braku możliwości powołania się na reguły WTO przed sądem wspólnotowym i umożliwić przeprowadzenie przez ten sąd kontroli zgodności z prawem zachowania instytucji Wspólnoty w świetle tych reguł.
- 117 Prawdą jest, że w porównaniu z GATT 1947, uzgodnienie wzmocniło mechanizm rozstrzygania sporów, zwłaszcza w odniesieniu do przyjmowania raportów zespołów orzekających.

- 118 Tak więc art. 3 ust. 7 uzgodnienia podkreśla, że pierwszym zadaniem mechanizmu rozwiązywania sporów jest zwykle doprowadzenie do wycofania środków będących przyczyną sporu, jeśli zostaną one uznane za niezgodne z postanowieniami któregośkolwiek z porozumień WTO. Podobnie art. 22 ust. 1 uzgodnienia faworyzuje pełne wykonanie zalecenia, aby doprowadzić dany środek do zgodności z porozumieniami WTO.
- 119 Ponadto, zgodnie z art. 17 ust. 14 uzgodnienia, raport Organu Apelacyjnego przyjęty, tak jak w niniejszym przypadku, przez DBS musi być bezwarunkowo zaakceptowany przez strony sporu. Wreszcie art. 22 ust. 7 stanowi, że strony zaakceptują jako ostateczną decyzję arbitra określającą poziom zawieszenia koncesji.
- 120 Niemniej jednak uzgodnienie przypisuje w każdym przypadku istotne znaczenie negocjacom między członkami WTO będącymi stronami sporu (ww. w pkt 110 wyrok w sprawie Portugalia przeciwko Radzie, pkt 36–40).
- 121 Uzgodnienie pozostawia więc członkowi WTO, będącemu stroną sporu, różne możliwości co do sposobu wykonania zalecenia lub postanowienia DSB stwierdzających niezgodność danego środka z regułami WTO.
- 122 Jeżeli natychmiastowe wycofanie środków niezgodnych z postanowieniami porozumień WTO jest niemożliwe, art. 3 ust. 7 uzgodnienia przewiduje możliwość przyznania poszkodowanemu członkowi rekompensaty lub upoważnienie go do tymczasowego zawieszenia stosowania koncesji, lub wykonania innych zobowiązań w oczekiwaniu na wycofanie niezgodnych środków (ww. w pkt 110 wyrok w sprawie Portugalia przeciwko Radzie, pkt 37).

- 123 Zgodnie z art. 22 ust. 2 uzgodnienia, jeśli zainteresowany członek nie zastosuje się do obowiązku wykonania zaleceń i postanowień DSB w wyznaczonym mu terminie, wówczas na wniosek i nie później niż przed upływem tego terminu, podejmie on negocjacje ze stroną, która odwołała się do procedur rozstrzygnięcia sporów, w celu osiągnięcia wzajemnie zadowolającego wyrównania.
- 124 Jeśli nie uzgodniono zadowolającego wyrównania w ciągu 20 dni po upływie przewidzianego w art. 21 ust. 3 uzgodnienia rozsądnego terminu do zapewnienia zgodności z regułami WTO, strona, która odwołała się do procedur rozstrzygnięcia sporów, może wnioskować o upoważnienie jej przez DSB do zawieszenia w stosunku do tego członka koncesji lub innych zobowiązań wynikających z porozumień WTO.
- 125 Nawet po upływie terminu wyznaczonego do zapewnienia zgodności z regułami WTO środka uznanego za niezgodny z nimi oraz po upoważnieniu i przyjęciu wyrównań lub zawieszenia koncesji zgodnie z art. 22 ust. 6 uzgodnienia, istotne znaczenie przypisuje się wciąż negocjom między stronami sporu.
- 126 Artykuł 22 ust. 8 uzgodnienia podkreśla tymczasowy charakter zawieszenia koncesji i innych zobowiązań i zaznacza, że będą one trwały „tylko tak długo, jak długo nie zostaną zaniechane działania uznane za niezgodne z porozumieniem wymienionym, lub członek zobowiązany do wykonania zaleceń albo orzeczeń przedstawi rozwiązanie sytuacji zniweczenia lub naruszenia korzyści lub też gdy osiągnięte jest wzajemnie zadowolające rozwiązanie”.
- 127 Ten sam przepis stanowi jeszcze, że zgodnie z art. 21 ust. 6 uzgodnienia, DSB będzie sprawował nadzór nad wykonaniem wydanych zaleceń i postanowień.

- 128 W razie rozdzwiewku co do zgodności z regułami WTO środków podjętych w celu zastosowania się do zaleceń i postanowień DSB, art. 21 ust. 5 uzgodnienia przewiduje, że spór zostanie rozstrzygnięty „zgodnie z procedurą rozstrzygania sporów”, która obejmuje poszukiwanie przez strony rozwiązania w drodze negocjacji.
- 129 Ani upływ terminu wyznaczonego Wspólnocie przez DSB do zapewnienia zgodności jej reżimu przywozu bananów z decyzją DSB z dnia 25 września 1997 r., ani decyzja z dnia 9 kwietnia 1999 r., w której arbitrzy DSB uznali wyraźnie niezgodność nowego reżimu przywozu bananów ustanowionego przez rozporządzenia nr 1637/98 i nr 2362/98 z regułami porozumień WTO, nie wyczerpały możliwości rozstrzygnięcia sporów przewidzianych w uzgodnieniu.
- 130 Wobec powyższego przeprowadzenie przez sąd wspólnotowy kontroli zgodności z prawem zachowania pozwanych instytucji w świetle reguł WTO mogłoby osłabić pozycję negocjatorów wspólnotowych w poszukiwaniu wzajemnie akceptowalnego rozwiązania sporu, zgodnego z regułami WTO.
- 131 Co za tym idzie, nałożenie na organy sądowe wymogu niestosowania niezgodnych z porozumieniami WTO przepisów prawa krajowego prowadziłoby do pozbawienia organów ustawodawczych lub wykonawczych umawiających się stron przewidzianej między innymi przez art. 22 uzgodnienia możliwości wypracowania, choćby tymczasowych, wynegocjowanych rozwiązań (ww. w pkt 110 wyrok w sprawie Portugalia przeciwko Radzie, pkt 40).
- 132 Skarżące nie mają zatem racji, wywodząc z art. 21 i 22 uzgodnienia ciężący na członku WTO obowiązek zastosowania się w wyznaczonym terminie do zaleceń

i postanowień organów WTO i utrzymując, że postanowienia DSB muszą zostać wykonane, chyba że umawiające się strony jednomyślnie się temu sprzeciwią.

- 133 Ponadto ponownie zmieniając na mocy rozporządzenia nr 216/2001 reżim przywozu bananów, Rada zamierzała pogodzić różne rozbieżne cele. Preambuła rozporządzenia nr 216/2001 wskazuje, w motywie 1, że liczne ścisłe kontakty zostały ustanowione, między innymi w celu „uwzględnienia wniosków [zespołu orzekającego]”, a w motywie 2, że ustanowiony nowy reżim przywozu przewiduje najlepsze gwarancje zarówno dla „osiągnięcia celów [WOR bananów] w odniesieniu do produkcji wspólnotowej oraz popytu konsumenta”, jak i „zapewnienia zgodności z zasadami handlu międzynarodowego”.
- 134 Ostatecznie Stany Zjednoczone Ameryki zgodziły się, co zostało zapisane w protokole ustaleń z dnia 11 kwietnia 2001 r., zawiesić tymczasowo nałożone przez nie dodatkowe cło na zasadzie zobowiązania wzajemnego, podjętego po tym jak Wspólnota zobowiązała się do wprowadzenia wyłącznie taryfowego reżimu przywozu bananów najpóźniej w dniu 1 stycznia 2006 r.
- 135 Tak osiągnięty rezultat mógłby zostać zagrożony przez interwencję sądu wspólnotowego polegającą na kontroli zgodności z prawem w świetle reguł WTO zachowania pozwanym instytucji w niniejszej sprawie, przeprowadzanej w celu przyznania skarżącym odszkodowania za poniesioną szkodę.
- 136 Należy podnieść w tym względzie, że — jak wyraźnie podkreśliły Stany Zjednoczone Ameryki — protokół uzgodnień z dnia 11 kwietnia 2001 r. nie stanowi sam w sobie wspólnie uzgodnionego rozwiązania w rozumieniu art. 3 ust. 6 uzgodnienia i że kwestia wykonania przez Wspólnotę zaleceń i postanowień DSB była w dniu 12 lipca

2001 r., czyli już po wniesieniu skargi w niniejszej sprawie, wpisana do porządku obrad posiedzenia DSB.

- 137 Z powyższego wynika, że pozwane instytucje nie zamierzały, dokonując zmiany spornego wspólnotowego reżimu przywozu bananów, wykonywać konkretnych zobowiązań wynikających z reguł WTO, w odniesieniu do których niezgodność tego reżimu została stwierdzona przez DSB.
- 138 Poza tym należy podnieść w tym względzie, że jak wynika z motywów rozporządzenia nr 1637/98, Rada zamierzała w niniejszym przypadku pogodzić międzynarodowe zobowiązania zaciągnięte przez Wspólnotę zarówno w ramach WTO, jak i w stosunku do pozostałych sygnatariuszy czwartej konwencji z Lomé przy zastosowaniu różnych określonych w uzgodnieniu sposobów rozstrzygnięcia sporów, przestrzegając również założeń WOR bananów.
- 139 Zamiar ten został potwierdzony w art. 20 lit. e) rozporządzenia nr 404/93, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem nr 1637/98. W zakresie w jakim przepis ten stanowi, że Komisja przyjmuje, w celu stosowania tytułu IV rozporządzenia nr 404/93 regulującego wymianę handlową z państwami trzecimi, środki niezbędne dla zapewnienia poszanowania zobowiązań wynikających z umów zawartych przez Wspólnotę na mocy art. 300 WE, obejmuje on wszystkie podjęte zobowiązania umowne, bez uprzywilejowania zobowiązań zaciągniętych przez Wspólnotę w ramach porozumień WTO.
- 140 Co więcej, ustawodawca wspólnotowy zastrzegł sobie wyraźnie, w motywie 9 rozporządzenia nr 1637/98, możliwość sprawdzenia działania tego aktu pod koniec odpowiedniego okresu próbnego.

— W przedmiocie zarzutu opartego na wyraźnym odniesieniu do poszczególnych postanowień porozumień WTO

141 WOR bananów, wprowadzona na mocy rozporządzenia nr 404/93 i następnie zmieniona, nie może zostać uznana za odnoszącą się wyraźnie do poszczególnych postanowień porozumień WTO (zob. podobnie ww. w pkt 110 postanowienie OGT Fruchthandelsgesellschaft, pkt 28).

142 W szczególności z preambuły różnych rozporządzeń zmieniających reżim przywozu bananów nie wynika, że ustawodawca wspólnotowy odniósł się do poszczególnych postanowień porozumień WTO, kiedy podjął się doprowadzenia tego reżimu do zgodności z wymienionymi wyżej porozumieniami.

143 A zatem rozporządzenie nr 2362/98 nie zawiera żadnego wyraźnego odniesienia do konkretnych postanowień porozumień WTO (ww. w pkt 113 wyroki w sprawach: Cordis przeciwko Komisji, pkt 59; Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, pkt 64 i T. Port przeciwko Komisji, pkt 59).

144 Wynika z tego, że pomimo stwierdzenia przez DSB niezgodności, reguły WTO nie stanowią w niniejszym przypadku, ani ze względu na konkretne zobowiązania, które Wspólnota zamierzała wykonać, ani ze względu na wyraźne odesłanie do konkretnych postanowień, norm, w świetle których może być oceniana zgodność z prawem zachowania instytucji.

145 Z powyższych rozważań należy wyciągnąć wniosek, że skarżące nie mogły dla potrzeb swej skargi o odszkodowanie skutecznie twierdzić, że zarzucane Radzie i Komisji zachowanie jest sprzeczne z regułami WTO.

- 146 Wszystkie powołane przez skarżące zarzuty naruszenia zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań, pewności prawa i proporcjonalności oraz naruszenia ich prawa własności i prawa do swobodnego prowadzenia działalności gospodarczej opierają się na założeniu, że zachowanie zarzucane pozwany instytucjom jest sprzeczne z regułami WTO.
- 147 Jako że reguły te nie wchodzą w zakres norm, w świetle których sąd wspólnotowy dokonuje kontroli zgodności z prawem zachowania instytucji Wspólnoty, zarzuty te należy oddalić.
- 148 Co za tym idzie, zachowania pozwanych instytucji nie można postrzegać jako niezgodnego z prawem, a tym samym nie ma potrzeby przeprowadzenia analizy argumentów skarżących odnoszących się do charakteru prawnego norm i zasad, które miały one naruszyć, i powagi naruszeń, których miały się dopuścić.
- 149 Jako że nie można wykazać niezgodności z prawem zarzucanego pozwany instytucjom zachowania, jedna z trzech przesłanek, których kumulatywnego spełnienia wymaga się dla stwierdzenia odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty z tytułu niezgodnego z prawem zachowania jej organów, nie została spełniona.
- 150 Wobec powyższego żądanie odszkodowawcze skarżących w ramach tego rodzaju odpowiedzialności musi zostać oddalone, bez potrzeby przeprowadzenia w tym zakresie analizy spełnienia dwóch pozostałych przesłanek, czyli rzeczywistego charakteru powoływanej szkody oraz istnienia związku przyczynowego między zachowaniem a powoływaną szkodą (wyrok Trybunału z dnia 9 września 1999 r. w sprawie C-257/98 P *Lucaccioni przeciwko Komisji*, Rec. str. I-5251, pkt 14 i wyrok Sądu z dnia 24 kwietnia 2002 r. w sprawie T-220/96 *EVO przeciwko Radzie i Komisji*, Rec. str. II-2265, pkt 39).

W przedmiocie zastosowania w drodze analogii reguł odpowiedzialności pozaumownej państw członkowskich

- 151 Skarżące podnoszą zasadniczo, że decyzja arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r. zezwalająca na zastosowanie środków odwetowych w stosunku do wspólnotowego wywozu jest porównywalna z wyrokiem Trybunału stwierdzającym, na podstawie art. 226 WE, uchybienie przez państwo członkowskie zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy prawa wspólnotowego. Sąd wspólnotowy powinien zatem przyznać skarżącym prawo do naprawienia szkody wynikającej z niezgodnego z prawem zachowania pozwanych (wyroki Trybunału: z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawach połączonych C-6/90 i C-9/90 Francovich i in., Rec. p. I-5357 i z dnia 5 marca 1996 r. w sprawach połączonych C-46/93 i C-48/93 Brasserie du pêcheur i Factortame, Rec. str. I-1029).
- 152 Pozwane instytucje są zdania, że orzecznictwo Trybunału odnoszące się do odpowiedzialności pozaumownej państw członkowskich z tytułu uchybienia przez nie zobowiązaniom, które na nich ciążyą na mocy prawa wspólnotowego, nie ma zastosowania do niniejszej sprawy.
- 153 Wystarczy by Sąd uznał, nawet przy założeniu, że zalecenia i postanowienia DSB mogą zostać utożsamione z wyrokami Trybunału, iż żądania odszkodowawcze skarżących są oparte na stosowaniu względem Wspólnoty na zasadzie analogii reguł odpowiedzialności opartych na przesłance niezgodnego z prawem zachowania pozwanych instytucji.
- 154 Wobec niewykazania niezgodnego z prawem zachowania zarzucanego w niniejszym przypadku zainteresowanym instytucjom, żądanie to musi zostać oddalone jako bezzasadne.

*W przedmiocie odpowiedzialności Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów**W przedmiocie zasady odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów*

— Argumenty stron

155 Skarżące twierdzą, że nawet przy założeniu, że pozwane mogły zgodnie z prawem odstąpić od wykonania decyzji WTO, przesłanki, którym orzecznictwo wspólnotowe podporządkowuje stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty z tytułu szkód wyrządzonych przez jej organy, nawet w braku bezprawnego zachowania po ich stronie, są w każdym razie spełnione. Chodzi mianowicie o: rzeczywisty charakter szkody, istnienie związku przyczynowego między zachowaniem instytucji Wspólnoty a szkodą oraz nienormalny i szczególny charakter szkody (wyrok Sądu z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie T-184/95 Dorsch Consult przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-667, pkt 59, utrzymany w postępowaniu odwoławczym wyrokiem Trybunału z dnia 15 czerwca 2000 r. w sprawie C-237/98 P Dorsch Consult przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. I-4549).

156 Pozwane argumentują w odpowiedzi, że zasada odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów nie może zostać uznana za zasadę ogólną wspólną porządkom prawnym państw członkowskich w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE. W każdym razie zasada ta jeszcze nigdy nie została uznana w orzecznictwie wspólnotowym, a skarżące nie spełniły surowych przesłanek tego systemu odpowiedzialności, ustalonych przez krajowe porządki prawne, które ją uznały.

— Ocena Sądu

- 157 Jeżeli, jak w niniejszej sprawie, niezgodność z prawem przypisanego instytucjom Wspólnoty zachowania nie została wykazana, nie oznacza to, że przedsiębiorstwa, które jako kategoria podmiotów gospodarczych muszą ponosić nieproporcjonalnie poważne ciężary będące wynikiem ograniczeń dostępu do rynków eksportowych, nie mogą w żaden sposób uzyskać wyrównania na podstawie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 29 września 1987 r. w sprawie 81/86 De Boer Buizen przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. 3677, pkt 17).
- 158 Artykuł 288 akapit drugi WE opiera bowiem obowiązek naprawienia szkód wyrządzonych przez jej instytucje, który nakłada na Wspólnotę na „zasada[ch] ogólny[ch] wspólny[ch] dla praw państw członkowskich”, nie ograniczając tym samym zakresu tych zasad wyłącznie do postanowień regulujących odpowiedzialność pozaumowną Wspólnoty z tytułu bezprawnego zachowania tych instytucji.
- 159 Ponadto krajowe przepisy z zakresu odpowiedzialności pozaumownej przyznają jednostkom możliwość, choć w zróżnicowanym stopniu, w konkretnych dziedzinach i na różnych zasadach, uzyskania na drodze sądowej odszkodowania za niektóre szkody, nawet w braku bezprawnego zachowania sprawcy szkody.
- 160 W sytuacji gdy szkoda została spowodowana zachowaniem instytucji Wspólnoty, którego niezgodność z prawem nie została wykazana, odpowiedzialność pozaumowna Wspólnoty może zostać stwierdzona w razie kumulatywnego spełnienia przesłanek dotyczących rzeczywistego charakteru szkody, istnienia związku przyczynowego między zachowaniem instytucji Wspólnoty a szkodą oraz nienormalnego i szczególnego charakteru szkody (zob. ww. w pkt 155 wyrok z dnia 15 czerwca 2000 r. w sprawie Dorsch Consult przeciwko Radzie i Komisji, pkt 19).

- 161 Należy zatem zbadać, czy wymienione trzy przesłanki zostały w niniejszym przypadku spełnione.

W przedmiocie istnienia szkody rzeczywistej i pewnej

— Argumenty stron

- 162 Skarżące podnoszą, że poniesiona przez nie szkoda składa się, po pierwsze, ze zwiększenia o 96,5% stawki cła na przywóz pobieranego przez władze Stanów Zjednoczonych od przywozu do tego państwa produkowanych przez nie akumulatorów, a po drugie, z kosztów związanych z założeniem i zmianą lokalizacji ich obiektów produkcyjnych, w których wytwarza się te produkty, przy czym podjęcie tych kroków było wymuszone zastosowaniem wspomnianego handlowego środka odwetowego. Należy do tego dodać spadek obrotów będący wynikiem przekształcenia omawianych obiektów produkcyjnych.
- 163 W toku postępowania skarżące dodały, że przyspieszenie realizacji w Stanach Zjednoczonych obiektu produkcyjnego wytwarzającego akumulatory i przekształcenie w fabrykę tych produktów obiektu znajdującego się w innym państwie trzecim pozwoliło im maksymalnie zmniejszyć szkodliwe skutki dodatkowego cła i uratować ich część rynku amerykańskiego. Nie poniosły zatem strat w zakresie wolumenu sprzedaży, lecz jedynie szkodę pieniężną.
- 164 W odpowiedzi pozwane zwracają uwagę, że umowy sprzedaży między skarżącymi i ich amerykańskimi klientami przewidują możliwość dokonania rewizji cen ich produktów i że nie zostało wykazane, by zainteresowane podmioty wszczęły w tym celu negocjacje. Przystając na klauzule ograniczające podwyżkę ich cen, skarżące same uczyniły się odpowiedzialnymi za straty finansowe, które miały wyniknąć z dodatkowego cła. Pozwane dodają, że umowa dystrybucyjna skarżących, na mocy której ceny uzgodnione z nabywcą oparte są na klauzuli fob [free on board — z dostawą (opłaconą wraz z ubezpieczeniem przez sprzedawcę) na pokład], przenosi

na nabywcę pełne ryzyko wahań cła na przywóz. Kwota cła na przywóz nałożonego przez Stany Zjednoczone jest oczywiście dodawana, razem z kosztami transportu i ubezpieczenia, do ceny fob pierwotnie ustalonej.

165 Pozwane wskazują, że skarżące nie dowiodły, iż nie były zdolne do wywozu produkowanych przez siebie akumulatorów do innych państw, a tym samym do uchronienia się przed spadkiem zysków. Wreszcie przeprowadzona zmiana lokalizacji nie tylko nie skutkowałą szkodą, a wręcz gwarantowała dostęp do bardziej korzystnej produkcji przy użyciu zaawansowanych technologii.

— Ocena Sądu

166 Z wywodu pozwanych instytucji wynika, że ograniczają się one zasadniczo do zanegowania istnienia poniesionej przez skarżące szkody majątkowej, która nie byłaby konsekwencją ich własnych decyzji.

167 Oznacza to, że Rada i Komisja nie kwestionują co do zasady rzeczywistego i pewnego charakteru szkody poniesionej przez skarżące w wyniku wprowadzenia amerykańskiego dodatkowego cła na przywóz akumulatorów pochodzących ze Wspólnoty.

168 W szczególności z samego faktu, że pozwane przyznają, iż umowa dystrybucji zawarta przez skarżące przenosi na nabywcę pełne ryzyko wahań cła na przywóz wynika, że nie mogą zanegować, iż skarżące musiały ponieść co najmniej handlową szkodę w wyniku niezaprzeczalnej podwyżki cen jej produktów na rynku Stanów Zjednoczonych, spowodowanej nagłym zwiększeniem do 100% amerykańskiego cła ad valorem na przywóz.

- 169 Ponadto statystyki opracowane przez Komisję przemawiają za twierdzeniami skarżących, gdyż jednoznacznie wskazują istotny spadek całkowitej wartości przywozu do Stanów Zjednoczonych akumulatorów ołowiowo-kwasowych pochodzących ze Wspólnoty.
- 170 Sąd przyjmuje zatem, że przesłanka dotycząca rzeczywistego i pewnego charakteru poniesionej przez skarżącą szkody jest spełniona.

W przedmiocie związku przyczynowego między poniesioną szkodą a zachowaniem pozwanych instytucji

— Argumenty stron

- 171 Skarżące są zdania, że wystarczy, by poniesiona szkoda wynikała w sposób wystarczająco bezpośredni z zachowania instytucji Wspólnoty, bez konieczności istnienia w tym względzie ścisłego związku przyczynowego. W niniejszym przypadku nałożenie amerykańskiego dodatkowego cła jest bezsprzecznie następstwem utrzymania w mocy niezgodnego z regułami WTO wspólnotowego reżimu przywozu bananów.
- 172 Zamiar władz amerykańskich przyjęcia środków represyjnych i wykaz objętych nimi produktów były doskonale znane. Nie jest przy tym istotne, że mogły one być skierowane do każdego wspólnotowego podmiotu gospodarczego i że Stanom Zjednoczonym Ameryki przysługiwało uprawnienie do wyznaczenia konkretnych sektorów lub zareagowania w inny sposób przewidziany lub dozwolony przez reguły WTO.

- 173 Pozwane negują istnienie jakiegokolwiek związku przyczynowego między powoływaną szkodą a ich zachowaniem. Wskazują, że dodatkowe cło nie jest konsekwencją ich działania, lecz jednostronnego aktu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który określa krąg objętych nim podmiotów gospodarczych. Władze amerykańskie mogły wybrać inne produkty niż akumulatory i zresztą zwolniły z nałożonego przez siebie dodatkowego cła produkty pochodzące z niektórych państw członkowskich Wspólnoty. Podobnie poziom podwyżki cła został ustalony w całości swobodnie przez rząd Stanów Zjednoczonych.
- 174 Nie można zatem przypisać Wspólnocie odpowiedzialności za nałożenie nieproporcjonalnie poważnych ciężarów na dane podmioty gospodarcze. Ponadto uwagi skarżących dotyczące dyskryminacji, której ofiarami się czują, dowodzą braku związku przyczynowego między zachowaniem pozwanych a powoływaną szkodą.
- 175 Cofnięcie koncesji przez członka WTO nie jest ani automatyczne, ani obowiązkowe. Tak więc procedura określona w art. 22 ust. 1 i 2 uzgodnienia przewiduje negocjowanie wyrównań w formie koncesji dotyczących dostępu do rynku w sytuacji, gdy zalecenia lub postanowienia DSB nie są wykonywane w rozsądnym terminie.
- 176 Co więcej, brak jest jakiegokolwiek, nawet pośredniego, związku między WOR bananów a decyzjami skarżących w sprawie zapłaty zwiększonego cła. Żaden akt Wspólnoty nie nakazał im dokonywać wywozu do Stanów Zjednoczonych lub kontynuować wywóz w nowych okolicznościach ani nie wykluczył możliwości re negocjacji ceny importowej lub możliwości wywozu ich produktów na inne rynki.

— Ocena Sądu

- 177 Zasady wspólne porządkom prawnym państw członkowskich, o których mowa w art. 288 akapit drugi WE, nie mogą być powoływane w celu uzasadnienia istnienia ciężącego na Wspólnocie obowiązku naprawienia wszelkich, nawet odległych, szkodliwych konsekwencji zachowania instytucji Wspólnoty (zob. analogicznie wyroki Trybunału z dnia 4 października 1979 r. w sprawach połączonych 64/76 i 113/76, 167/78 i 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79 Dumortier i in. przeciwko Radzie, Rec. str. 3091, pkt 21 i z dnia 30 stycznia 1992 r. w sprawach połączonych C-363/88 i C-364/88 Finsider i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-359, pkt 25; postanowienie Sądu z dnia 12 grudnia 2000 r. w sprawie T-201/99 Royal Olympic Cruises i in. przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-4005, pkt 26).
- 178 Przesłanka odnosząca się do związku przyczynowego, wymaganego przez art. 288 akapit drugi WE, zakłada istnienie wystarczająco bezpośredniego powiązania przyczynowego między zachowaniem instytucji Wspólnoty a szkodą (ww. w pkt 177 wyrok w sprawie Dumortier i in. przeciwko Radzie, pkt 21; wyrok Sądu z dnia 24 października 2000 r. w sprawie T-178/98 Fresh Marine przeciwko Komisji, Rec. str. II-3331, pkt 118, utrzymany w postępowaniu odwoławczym wyrokiem Trybunału z dnia 10 lipca 2003 r. w sprawie C-472/00 P Komisja przeciwko Fresh Marine, Rec. str. I-7541).
- 179 Oczywiście bezsporne jest, że Stany Zjednoczone Ameryki zostały, na ich wniosek, jedynie upoważnione przez DSB, a nie zobowiązane, do cofnięcia koncesji w drodze zwiększenia ich cła na produkty pochodzące ze Wspólnoty. Nawet po uzyskaniu tego upoważnienia, władze amerykańskie zachowały możliwość rozstrzygnięcia sporu ze Wspólnotą z pominięciem zastosowania względem niej środków odwetowych.
- 180 Również w wykonaniu przysługujących im uprawnień dyskrejonalnych władze amerykańskie podjęły decyzję o objęciu akumulatorów omawianym środkiem odwetowym, z którego same zwolniły akumulatory pochodzące z niektórych państw członkowskich Wspólnoty oraz zwiększyły cło na przywóz o 96,5% ceny objętych nim produktów.

- 181 Niemniej jednak w braku spornego wspólnotowego reżimu przywozu bananów i uprzedniego stwierdzenia przez DSB jego niezgodności z regułami WTO, Stany Zjednoczone Ameryki nie miałyby możliwości dochodzenia ani uzyskania od DSB upoważnienia do zawieszenia ich koncesji taryfowych na produkty pochodzące ze Wspólnoty do wysokości zniweczenia lub naruszenia korzyści wynikających z utrzymania spornego wspólnotowego reżimu.
- 182 Właśnie na podstawie wysokości szkody poniesionej przez gospodarkę amerykańską, z tytułu uznanego za niezgodny z regułami WTO wspólnotowego reżimu przywozu bananów, DSB ustalił kwotę wymiany handlowej, do wysokości której władze amerykańskie miały prawo zawiesić koncesje taryfowe względem Wspólnoty.
- 183 Wobec powyższego cofnięcie koncesji udzielonych Wspólnocie w drodze nałożenia dodatkowego cła na przywóz należy postrzegać jako konsekwencję wynikającą obiektywnie, zgodnie z normalnym i przewidywalnym funkcjonowaniem systemu rozstrzygania sporów WTO zaakceptowanym przez Wspólnotę, z utrzymania w mocy przez pozwane instytucje niezgodnego z regułami WTO reżimu przywozu bananów.
- 184 Jednostronna decyzja Stanów Zjednoczonych Ameryki o wprowadzeniu dodatkowego cła na przywóz akumulatorów ze Wspólnoty nie zrywa zatem związku przyczynowego między szkodą wyrządzoną skarżącym wprowadzeniem tego dodatkowego cła a utrzymaniem przez pozwane spornego reżimu przywozu bananów.
- 185 Zachowanie pozwanych instytucji wymusiło przyjęcie przez władze amerykańskie środków odwetowych zgodnie z procedurami ustanowionymi w uzgodnieniu i zaakceptowanymi przez Wspólnotę, tak więc musi być postrzegane jako bezpośrednia przyczyna szkody poniesionej przez skarżące w wyniku wprowadzenia amerykańskiego dodatkowego cła.

- 186 Nawet przed udzieleniem przez DSB, w dniu 19 kwietnia 1999 r., upoważnienia Stanom Zjednoczonym Ameryki do nałożenia dodatkowego cła na przywóz, pozwane instytucje nie były nieświadome bliskiego zastosowania przez Stany Zjednoczone środków odwetowych.
- 187 W dniu 10 listopada 1998 r. Stany Zjednoczone Ameryki opublikowały tymczasowy wykaz produktów pochodzących ze Wspólnoty, na których przywóz zamierzały nałożyć dodatkowe cło. W dniu 21 grudnia 1998 r. potwierdziły swój zamiar wprowadzenia w nieodległej przyszłości stawki celnej w wysokości 100%.
- 188 Od dnia 3 marca 1999 r., czyli chwili nałożenia na wspólnotowych eksporterów obowiązku ustanowienia gwarancji bankowej w wysokości 100% wartości produktów objętych przywozem, pozwane nie mogły dłużej być nieświadome stanowczej decyzji Stanów Zjednoczonych Ameryki dotyczącej nałożenia dodatkowego cła. Po opublikowaniu w dniu 9 kwietnia 1999 r. komunikatu prasowego, w którym pełnomocnik ogłosił wykaz produktów objętych dodatkowym cłem, nie mogło być mowy o jakichkolwiek wątpliwościach w tym zakresie.
- 189 Powoływane przez pozwane zarzuty wywodzone z braku jakichkolwiek związków między spornym reżimem przywozu bananów a przypisywaną przez nie skarżącym decyzją o uiszczeniu dodatkowego cła, rzekomego braku ciężącego na nich obowiązku w zakresie kontynuowania sprzedaży ich akumulatorów na rynku amerykańskim, a wreszcie zakładanej możliwości renegocjowania ceny ich produktów lub ich wywozu na inne rynki są, w odniesieniu do związku przyczynowego, nieadekwatne.
- 190 Rozważania takie, które dotyczą wyłącznie środków, do przyjęcia których skarżące mogły zostać doprowadzone w celu uniknięcia zapłaty dodatkowego cła i zredukowania ich szkody handlowej, nie mogą podważyć istnienia wystarczająco bezpośredniego związku przyczynowego między zachowaniem pozwanych a szkodą poniesioną przez skarżące w wyniku ustanowienia dodatkowego cła.

- 191 Należy zatem uznać istnienie wymaganego bezpośredniego związku przyczynowego między zachowaniem pozwanych instytucji w odniesieniu do przywozu bananów do Wspólnoty a szkodą poniesioną przez skarżące w wyniku wprowadzenia przez Stany Zjednoczone Ameryki dodatkowego cła.

W przedmiocie nienormalnego i szczególnego charakteru szkody

— Argumenty stron

- 192 Skarżące są zdania, że nienormalny i szczególny charakter szkody jest wynikiem podwójnej dyskryminacji ze strony pozwanych instytucji.
- 193 Po pierwsze, dodatkowe cło dotknęło bardzo specyficzną kategorię podmiotów gospodarczych figurujących w specjalnym wykazie opracowanym przez amerykańskie władze.
- 194 Dyskryminacja skarżących w porównaniu z innymi przedsiębiorstwami ukaranymi środkami odwetowymi polegać ma na tym, że na same skarżące przypada około 6% całkowitej kwoty 191,4 miliona USD wskazanej w decyzji rządu Stanów Zjednoczonych wprowadzającej środki odwetowe.
- 195 Skarżące postrzegają siebie w każdym razie jako ofiary dyskryminacji, nie tylko w porównaniu z innymi przedsiębiorstwami produkującymi akumulatory przemysłowe, ale również w odniesieniu do ogółu wspólnotowych przedsiębiorstw, w zakresie w jakim wszystkie potencjalnie mogły zostać objęte sankcjami.

- 196 Po drugie, skarżące podkreślają, iż nie można postrzegać jako normalnego ryzyka dla przedsiębiorstwa niebezpieczeństwa, na jakie narażony został podmiot gospodarczy zmuszony nagle do uiszczenia nałożonego na wywóz cła ochronnego, będącego wynikiem sporu handlowego powstałego w sektorze odmiennym od dziedziny jego działalności.
- 197 Skarżące dodają, że interes w utrzymaniu w mocy niektórych reguł WOR bananów nie może zostać ważnie zakwalifikowany jako podstawowy interes ogólny Wspólnoty, którego znaczenie usprawiedliwiałyby negatywne konsekwencje w odniesieniu do niektórych podmiotów gospodarczych. Chodzi tu bowiem nie o rozbięcie WOR bananów, ale o zapewnienie jej godności z regułami WTO.
- 198 Pozwane instytucje podnoszą, że przesłanki szkody o charakterze nienormalnym i szczególnym nie zostały w niniejszym przypadku spełnione. Po pierwsze, sytuacja skarżących na rynku amerykańskim mogła w każdej chwili zostać zmieniona, na podstawie jednostronnych aktów państw członkowskich lub porozumień między Wspólnotą a Stanami Zjednoczonymi Ameryki. Po drugie, krąg podmiotów gospodarczych objętych amerykańskimi środkami nie jest na tyle ograniczony, żeby uznać poniesioną przez nich szkodę za nienormalną i szczególną.
- 199 Jednostka ponosi szkodę nienormalną i szczególną wyłącznie wtedy, gdy została pokrzywdzona w sposób bardziej osobisty lub w sposób inny bądź poważniejszy niż ogół podmiotów gospodarczych (wyrok Trybunału z dnia 6 grudnia 1984 r. w sprawie 59/83 Biovilac przeciwko EWG, Rec. str. 4057, pkt 28). Amerykańskie dodatkowe cło objęło natomiast w tym samym stopniu wszystkich eksporterów wywozujących do Stanów Zjednoczonych akumulatory pochodzące ze Wspólnoty.
- 200 Mimo że Trybunał przyznał pewien zakres odpowiedzialności z powodu nieproporcjonalnych strat, jakie niektóre podmioty gospodarcze musiały ponieść w następstwie aktów przyjętych zgodnie z prawem (ww. w pkt 157 wyrok

w sprawie w sprawie De Boer Buizen przeciwko Radzie i Komisji, pkt 17), odnosił się on jednakże do przyjętego przez Wspólnotę aktu ograniczającego wymianę handlową, co stanowi różnicę w stosunku do okoliczności rozpoznawanego przypadku. Skarżące przedsiębiorstwa mogłyby uzyskać odszkodowanie wyłącznie, jeśli poniesiona przez nie szkoda majątkowa byłaby nieproporcjonalnie poważna w porównaniu z innymi dystrybutorami takich samych produktów.

- 201 Zwiększenie amerykańskiego cła na przywóz wprowadzone po upływie pięciu miesięcy od zapowiedzi jego ustanowienia nie stanowi wydarzenia, które można zaklasyfikować jako nienormalne nie tylko ze względu na fakt, że porozumienia WTO, a nawet — od 1947 r. — GATT, przewidują możliwość modyfikacji cła na podstawie art. XXVIII GATT, ale również z tego powodu, że różne instrumenty ochrony handlowej działają w równoważny sposób za pomocą zwiększenia cła.

— Ocena Sądu

- 202 Co się tyczy szkód, jakie mogą ponieść podmioty gospodarcze z tytułu działalności instytucji Wspólnoty, szkoda ma charakter nienormalny, jeżeli przekracza granice ryzyka gospodarczego przynależnego prowadzeniu działalności w danym sektorze, a charakter szczególny, jeżeli dotyczy konkretnej kategorii podmiotów gospodarczych w sposób nieproporcjonalny w stosunku do innych podmiotów gospodarczych (zob. ww w pkt 155 wyrok z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie Dorsch Consult przeciwko Radzie i Komisji, pkt 80 i ww. w pkt 89 wyrok w sprawie Afrikanische Frucht-Compagnie i Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert przeciwko Radzie i Komisji, pkt 151).

- 203 W niniejszej sprawie nie zostało wykazane, że skarżące poniosły, z powodu niezgodności wspólnotowego reżimu przywozu bananów z porozumieniami WTO, szkodę przekraczającą granice ryzyka związanego z jej działalnością eksportową.

- 204 Prawdą jest, że — jak wskazuje preambuła porozumienia ustanawiającego WTO — akt ten ma na celu doprowadzenie do rozwinięcia zintegrowanego wielostronnego systemu handlowego obejmującego wyniki poprzednich starań o liberalizację handlu.
- 205 Należy jednakże stwierdzić, że przewidziana przez porozumienia WTO ewentualność zawieszenia koncesji taryfowych, będąca przedmiotem niniejszej sprawy, wchodzi w zakres niebezpieczeństw przynależnych systemowi dzisiejszego handlu międzynarodowego. Co za tym idzie, ryzyko takiego niebezpieczeństwa musi być bez wyjątku ponoszone przez każdy podmiot gospodarczy, który decyduje się na sprzedaż swych produktów na rynku jednego z członków WTO.
- 206 Decyzja arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r. podkreśliła, że tymczasowy charakter, który art. 22 ust. 1 uzgodnienia przypisuje zawieszeniu koncesji, wskazuje, że ma ono na celu zachęcenie objętego nim członka WTO do zastosowania się do zaleceń i postanowień DSB.
- 207 Poza tym z art. 22 ust. 3 lit. b) i c) uzgodnienia, będącego międzynarodowym aktem stosownie opublikowanym tak, aby wspólnotowe podmioty gospodarcze wiedziały o jego istnieniu, wynika, że członek WTO wnoszący skargę może zbadać możliwości zawieszenia koncesji lub zobowiązań w stosunku do innych sektorów niż ten, w ramach którego zespół orzekający lub Organ Apelacyjny stwierdziły naruszenie, którego dopuścił się ten członek, i na podstawie tego lub innych porozumień WTO.
- 208 A zatem skarżące mylą się, twierdząc, że ewentualność zastosowania środków odwetowych przez państwo trzecie w wyniku sporu powstałego w sektorze zgoła odmiennym od pola ich działalności nie może być uznana za normalne ryzyko.

- 209 Prowadzi to do wniosku, że ryzyko, na które może być narażona dokonywana przez skarżącą na rynku amerykańskim sprzedaż jej akumulatorów, nie może być postrzegane jako przekraczające normalne niebezpieczeństwa dzisiejszego handlu międzynarodowego.
- 210 Skarżące same zresztą przyznały w swych pismach, że wynegocjowane ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki koncesje taryfowe w formie cła w wysokości 3,5% nie miały charakteru stałego.
- 211 Zważywszy na okoliczności niniejszej sprawy, nie można przyjąć, że szkoda poniesiona przez skarżącą ma nienormalny charakter.
- 212 Stwierdzenie takie jest wystarczające dla wykluczenia jakiegokolwiek uprawnienia do odszkodowania na powoływanej podstawie. Nie jest zatem konieczne, by Sąd wypowiedział się w przedmiocie przesłanki szczególnego charakteru szkody.
- 213 Z powyższego wynika, że żądanie odszkodowawcze skarżącej, oparte na zasadzie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów, musi zostać oddalone.
- 214 Z całości powyższych rozważań wynika, że skarga powinna zostać oddalona w całości jako bezzasadna.

W przedmiocie kosztów

- 215 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 216 Ponieważ skarżące przegrały sprawę, należy obciążyć je ich własnymi kosztami oraz — zgodnie z żądaniem Rady i Komisji — kosztami poniesionymi przez pozwane instytucje.
- 217 Zgodnie z art. 87 § 4 akapit pierwszy regulaminu państwa członkowskie, które przystąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty.
- 218 Królestwo Hiszpanii pokrywa własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI (wielka izba)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Skarżące zostają obciążone własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Radę i Komisję.

3) Królestwo Hiszpanii pokrywa własne koszty.

Vesterdorf

Lindh

Azizi

Pirrung

Legal

García-Valdecasas

Tiili

Cooke

Meij

Vilaras

Forwood

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 14 grudnia 2005 r.

Sekretarz

Prezes

E. Coulon

B. Vesterdorf

Spis treści

Ramy prawne	II - 5400
Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu	II - 5407
Postępowanie	II - 5415
Żądania stron	II - 5417
W przedmiocie dopuszczalności	II - 5418
W przedmiocie niespełnienia przez skargę wymogów art. 44 § 1 lit. c) regulaminu ..	II - 5419
Argumenty stron	II - 5419
Ocena Sądu	II - 5420
W przedmiocie właściwości Sądu	II - 5421
Argumenty stron	II - 5421
Ocena Sądu	II - 5422
Co do istoty sprawy	II - 5424
W przedmiocie odpowiedzialności Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów	II - 5424
Argumenty stron	II - 5425
— W przedmiocie bezprawnego zachowania zarzucanego pozwanym instytucjom	II - 5425
— W przedmiocie charakteru prawnego norm, których naruszenie zarzucane jest pozwanym	II - 5428
— W przedmiocie powagi zarzuczanych naruszeń	II - 5429
	II - 5457

Ocena Sądu	II - 5430
— W przedmiocie zagadnienia wstępnego dotyczącego możliwości powo- łania się na reguły WTO	II - 5430
— W przedmiocie zarzutu opartego na zamiarze wykonania konkretnego zobowiązania podjętego w ramach WTO	II - 5432
— W przedmiocie zarzutu opartego na wyraźnym odniesieniu do poszczególnych postanowień porozumień WTO	II - 5438
W przedmiocie zastosowania w drodze analogii reguł odpowiedzialności pozaumow- nej państw członkowskich	II - 5440
W przedmiocie odpowiedzialności Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów	II - 5441
W przedmiocie zasady odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty w braku bezprawnego zachowania jej organów	II - 5441
— Argumenty stron	II - 5441
— Ocena Sądu	II - 5442
W przedmiocie istnienia szkody rzeczywistej i pewnej	II - 5443
— Argumenty stron	II - 5443
— Ocena Sądu	II - 5444
W przedmiocie związku przyczynowego między poniesioną szkodą a zachowaniem pozwanych instytucji	II - 5445
— Argumenty stron	II - 5445
— Ocena Sądu	II - 5447
W przedmiocie nienormalnego i szczególnego charakteru szkody	II - 5450
— Argumenty stron	II - 5450
— Ocena Sądu	II - 5452
W przedmiocie kosztów	II - 5455